

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Leto III. — Štev. 29.

NOVO MESTO, 18. JULIJA 1952

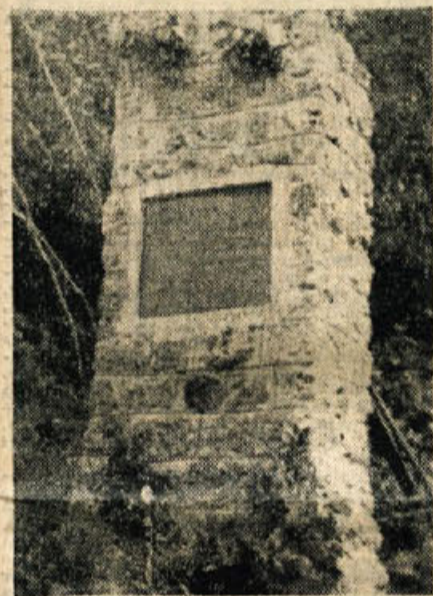
CETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

Ljudska vstaja

Je na smrt obsojeno slovensko ljudstvo pripeljala v novo življenje

Tisočletna suženjska zgodovina slovenskega naroda, ki so ga tuji nasilniki stoletja in stoletja gospodarsko, družbeno in kulturno zatirali in potujčevali, se je zaključila z narodnostno katastrofo leta 1941. Potem ko so nas okupatorji s severa, vzhoda, juga in zapada v vseh minulih stoletjih napadali, si razdeljevali našo zemljo, kradli naš bogastva in nam jemali našo kri, nas je fašizem v letu 1941 zapisal dokončnemu poginu: začel nas je izseljevati, razkosal je slovensko zemljo kakor zaklanega vola, si razdelil narodna bogastva ter začel načrtno uničevati našo kulturo. Nemški, italijanski in madžarski okupatorji so si složno podali roko; kupčija je bila sklenjena — plačati bi jo bil moral po njihovih računih za ceno svojega življenja slovenski narod, za katerega fašistični osvajačji niso več poznali mesta pod soncem. Ključni »voditelji« slovenskega naroda niso bili le figarji in strahopetni reacionarji, ki so iz sodelovanja z okupatorjem kmalu prešli v odkrito borbo proti osvobodilnemu gibanju; bili so — od nekdanjih strankarjev do klerofašističnih zločincev s Katoliško akcijo in škofijo na čelu — krvniki lastnega

20. X. 1941 je s tega mesta oddal prvi strel v mokronožki dolini proti okupatorju parti-zanski junak MAJČEN MILAN

ljudstva, ki so ga prodali tujcem pod parolo pohlevne pokorščine in čakanja. Slovenski posvetni in cerkveni veljaki pa so se leta 1941 ušeli — tokrat za vedno. Tu je bila Komunistična partija Slovenije, neločljivi sestavni del KPJ, ki je povežala vse patriotske in demokratične sile naroda v osvobodilni fronti.

»Slovenske ljudske množice, ki so se zbirale v Osvobodilni fronti, so skupno z ljudskimi množicami vse Jugoslavije sledile pozivu Komunistične partije, pozivu tovariša Tita. S silo giganta je slovensko ljudstvo na ta poziv preokrenilo tradicionalni tok slovenske zgodovine. Nekaj mesecev po ustanovitvi OF so že zagrmeli na naših tleh prve partizanske puške. Zatrele je in iz dneva v dan vse mogočnejše plamtela ljudska vstaja. Oborožena vstaja slovenskega ljudstva je neusmiljeno pokopala podlo tradicijo tiste nacionalne politike, ki so jo dotlej kot edino zvečljivo uganjali slovenski vladajoči razredi. Nič več prosjačenja za drobtinice, lom z nacionalnim zatiranjem in slehernim imperialističnim sistemom na naših tleh, osvoboditev in združitve vseh Slovencev na temelju samoodločbe in lastne državnosti v svobodni in ljudskodemokratični Jugoslaviji bratskih narodov! Tak je bil program Osvobodilne fronte in za uresničitev tega programa je pod vodstvom Komunistične partije in tovariša Tita plamtela ljudska vstaja ramo ob rami z vstajo drugih jugoslovanskih narodov.« (Boris Kidrič.)

Osvobodilna borba slovenskega ljudstva se je končala s popolno zmago. Prvič po tisočletnem suženstvu smo Slovenci dobili v novi Jugoslaviji popolno enakopravnost in lastno državnost. Pot, na katero smo stopili v letu 1941 skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi takoj po okupaciji — in ne šele takrat, ko so moskovski mogotci spoznali ob nemškem napadu, da so zidali svoje pogodbe s fašisti na pesek in so začeli vseprek prositi za zavezništvo, zdaj pa bi radi »dokazali« svetu, da smo šli v boj zgolj iz ljubezni do Sovjetske zveze! — Je bila pot nezprosne borbe proti vsemu, kar je pri-nášal s seboj fašizem, pot v pravo ljudsko svobodo, pot v socialistično državo. Doslednost patriotske in revolucionarne politike naše Partije je navezala nase milijonske množice naših narodov. Ze takrat, ko se je Stalin bratil s fašisti ter jim na debelo prodajal svoje blago,

da bi zapečatil podpisano zavezniško pogodbo med Nemčijo in Rusijo, je naša Partija samostojno ocenjevala dogodke. Ze pred napadom fašistov na Jugoslavijo je naša Partija začela s pripravi svojih kadrov za vsenarodno osvobodilno vojno. Naša Partija pod Titovim vodstvom ni kimala na moskovska navodila. Zato je bila pripravljena na vse, kar je prišlo, bila je sposobna prevzeti vseljudsko vstajo množic. Iz »naroda hlapcev«, kakor je nekoč označil Ivan Cankar Slovence, je Partija v krvavih bojih vzgojila »narod junakov«. Ne čakanje na milost fašističnih krvnikov in boguvdano capljanje za dogodki, ki ga je učil slovenski klerofašizem, temveč neustrašna osvobodilna borba, množična vseljudska vstaja proti nasilnikom — to nas je rešilo smrti, v katero smo bili zapisani leta 1941. Brez Partije nas danes več ne bi bilo na naši zemlji.

Zgodovina pa bo potrdila, da spada 22. julij 1941, ko je naša Komunistična partija na čelu porajajoče se Osvobodilne fronte sprožila val vseljudske oborožene vstaje, med največje dneve našega obstoja.

V nedeljo odkrije spominske plošče v Semiču

V nedeljo 20. julija bodo ob devetih dopoldne odkrili na cerkvenem zidu v Semiču, kjer se še dandanes poznajo sledovi podivjanega nasilja fašistov, spominsko ploščo. Spominu talcev in žrtv, ki so jih fašisti ustrelili v Semiču, se bodo poklonili sorodniki padlih, člani Zveze borcev, predstavniki ljudske oblasti in organizacij ter Semičani in drugi Belokranjci, katere vabimo k žalni slovesnosti.

Tovarišica Vida Tomšič, org. sekretar CK KPS med svojimi brigadirji v Novem mestu

V petek 11. julija popoldne je prvo novomeško MDB obiskala tovarišica Vida Tomšič, organizacijski sekretar CK KPS. V imenu brigade in štaba jo je pozdravil komandant Janez Gartner. Tovarišica Vida Tomšič si je nato ogledala prostore, v katerih so nameščeni brigadirji, razgovarjala se je z bolnimi brigadirkami, nato pa si je na terasi osnovne šole ogledala množično izvedbo narodnih plesov, ki jih brigada pripravlja za zaključni brigadni festival. Tov. Tomšičeva se je nato zadržala v krajšem razgovoru z najboljšimi brigadirji in s člani štaba. Med tem časom se je brigada postrojila pred poslopijem, kjer je tov. Tomšičeva na željo brigade

življenje kot jo je imela nekoč stara generacija. Brigadirji so njen pozdrav in tople besede navdušeno pozdravili. V spremstvu predstavnikov Mestnega komiteja KPS, Okrajnega komiteja LMS, Ljudskega odbora mestne občine in članov štaba si je tov. Tomšičeva za tem ogledala gradbišče — Loki, na Grmu in v mestu ter se zanimala za delo in uspehe brigadirjev. Posebno jo je navdušilo delo brigade na Trdinovi cesti na Grmu. Ob slovesu je obljubila, da bo še obiskala brigado, česar si njeni brigadirji tudi iskreno žele. Predstavniki mestne občine so tovarišico Tomšičevo seznanili s potekom obnovitvenih del v mestu ter ji izročili

uspešneje celi rane, zadane po okupatorjih v letih NOB.

Obisk tovarišice Tomšičeve je bil mladim Tomšičevcem pravi brigadni praznik; prvič v treh letih, odkar se brigadirji I. novomeške MDB »Vide Tomšič« bore pod njenim imenom na raznih delovnih akcijah za zmago socializma, so tokrat drago tovarišico Vido lahko osebno pozdravili v svoji sredi. Brigada, ki je postala v soboto 12. julija po odločbi OK LMS v Novem mestu udarna brigada, je sklenila po obisku tovarišice Tomšičeve še dvigniti svojo storilnost.

Prižgimo kresove!

V ponedeljek 21. julija, na predvečer vstaje slovenskega ljudstva, pripravljajo številne organizacije Zveze borcev, aktivni LMS in člani drugih organizacij ter družtev v Beli krajini, v koevskem in novomeškem okraju kresove. Prižgimo jih povsod v svetel spomin na tradicije iz let narodno-osvobodilne vojne, obujajmo ob njih spomine na našo borbo! Okrasimo naše vase in mesta, v prazničnem in veselim razpoloženju pričakajmo 22. julij — obletnico zgodovinskega Dneva staje, ko je Komunistična partija povežala vse patriotske in demokratične sile v Osvobodilni fronti ter v najtežji uri stopila na čelo zapuščene in izdanega ljudstva! Pokažimo tudi letos vsemu svetu z našo enotnostjo in bratstvom, da je 22. julij — dan naše narodne vstaje — simbol naše svobodoljubnosti in neuklonljivosti!

NOVA OTROŠKA BOLNIŠNICA V LJUBLJANI

V Ljubljani so pretekli teden v Rozmanovi (bivši Skofji) ulici odprli novo otroško bolnišnico. Moderna opremljena bolnišnica ima sedaj prostora za 200 otrok, ki bodo urejeni še drugi prostori, pa jih bo lahko sprejemala na zdravljenje do 300.

Od tedna do tedna

Takrat, ko je prejšnji teden izšel naš list, se je v svet že po malem zvedelo, da je postal kandidat republikanske stranke za predsednika ZDA bivši general Eisenhower (kmalu po izvolitvi je namreč odložil vojaške funkcije). Ostra borba, ki so jo vodili na republikanskem kongresu v Chicagu med dvema kandidatoma, Eisenhowerjem in senatorjem Taftom, je imela precej dramatičnih trenutkov in večkrat bi se mogel vprašati, kako so mogoča taka nasprotja znotraj ene stranke. Nasprotniki republikanske stranke v Ameriki trde zanj, da je reacionarna, tem pa so se pridružili še Eisenhowerjevi prišasti, ko so isti vdevek nadeli kandidatu Taftu in njegovim. Res so se na kongresu iz Taftovega tabora vrstili govorniki, kakor Mac Arthur, Hoover in posebno Mc Cartey, ki so tako rekoč tekmovali med seboj, kdo se bo postavil z bolj nazadnjaškimi idejami.

V bistvu pa je šlo v boju med Taftom in Eisenhowerjem — kakor to tudi svet ocenjuje — za zmago različnih politik, v kolikor bi eden izmed njiju postal predsednik ZDA. Taft zagovarja smer izolacionizma, čemur bi lahko rekli, da predstavlja težnjo zapreti Ameriko samo vase in zanemariti sodelovanje z ostalimi celinami, predvsem z Evropo. Tako bi se torej, ako bi Taft nasledil Trumana, znatno spremenila ameriška zunanja politika. Eisenhower, prej poveljnik Atlantskega paketa in ameriških sil v Evropi, v glavnem soglašal s sedanjo ameriško zunanjo politiko, napoveduje pa razne notranje politične spremembe. Značilno je pri vsem tem, da so na kongresu v Chicagu republikanci razmeroma malo govorili o programu stranke — kakor da bi bila to navsezadnje postranska reč — in se vse bolj privalili ob pridobivanju glasov za tega ali onega kandidata. Ko je končno Eisenhower zmagal, so se — navidez vsaj — pobotali in zagotovili volivcem, da bodo šli enotno v boj — za svoj program.

Kdor koli se je v Ameriki in izven nje bolj ogrel za Eisenhowerja kakor pa za Tafta, pa je ob zmagi prvega tudi takoj prišel na misel, da si je zdaj pri novembrskih predsedniških volitvah republikanska stranka v dvoboju z demokrati pridobila več izgledov na zmago, kot pa bi jih imela s Taftom. Nemara se bomo še spomnili, da se je svojčas tudi demokratiška stranka potegovala, da bi Eisenhower kandidiral na njeni strani.

Prav zato pa so se zdaj znova ponekod razširili glasovi, da bo Truman vendarle kandidiral, čeprav je že nekajkrat zavrjel, da nima tega namena. In tudi zdaj spet po teh zadnjih domnevah so iz Trumanove bližine zanikali stare glasove ter potrdili njegovo dokončno odločitev, da ga ne mika postati spet predsednik ZDA. Čez tri dni se bodo sešli demokrati na svojem kongresu — kakor je to v navadi v Ameriki v istem mestu in isti dvorani, kakor njihovi nasprotniki, republikanci. Na demokratiškem kongresu za zdaj ne kaže, da bi bila tako zaostrena borba med dvema kandidatoma, kajti dvajset njihovih kandidatov ima trenutno še približno enake izgled, toda vsi so še daleč od števila glasov, ki je potrebno za izvolitev.

Demokrati se bodo spoprijeli bolj zaradi nekega programskega načela. Gre za vprašanje državljanjskih pravic, ki jih južne države ocenjujejo drugače kot severne. Znano je, da je na severu že znatno popustila rasna diskriminacija nasproti črncem in zato tudi zastopniki severnih predlagajo uvedbo emotnega zakona o državljanjskih pravicah za vse ZDA. Delegati z juga pa zagovarjajo, naj bi to vsaka država zase uredila. Toda navsezadnje bo tudi na tem kongresu odločilno vprašanje kandidata, ki bo dovolj privlačen in znal pomiriti duhove za dokončen spopad z republikanci.

Cas je, da se premaknemo iz Amerike še drugam po svetu, pa čeprav nam za to ne preostaja kaj dosti prostora. Na Koreji so se zastopniki obeh strani zaprli na tajne sestanke, s katerih se ne zve dosti, kako se pogajajo o vprašanju jetnikov, ki je že nekaj časa na dnevnem redu. So pa zato hušje grožnje raznih vojaških predstavnikov, ki imajo vpliv na korejskem bojišču in preradi napovedujejo, da bodo politično mešetarjenje zamenjali z izdatnejšimi, a hkrati nevarnejšimi vojaškimi posegi. Tudi druge žareče točke, Egipt in Tunis, so sicer nemirne, toda nekako bolj v ozadju. V Evropi je še vedno največ diplomatskega dogajanja ob nemškem vprašanju. Zahodne sile so odgovorile Sovjetski zvezi — precej določeno in tako, da bo ta le s težavo našla še kak ovinek. Neiskrena kremejska politika zna sicer še zavlačevati zadnje besede, toda s tem si tudi vedno bolj onemogoča in zapravlja ugled, ki ga sploh še pri kom more imeti.

Tovarišica Vida Tomšič si s spremstvom ogleduje novo kopališče na Loki

govorila. Pozdravila je delovno mladino in ji med drugim dejala, da dela danes zato, da bo imela lepšo bodočnost in

prošnjo za nadaljnjo pomoč republiške vlade, s pomočjo katere si partizansko Novo mesto zadnji dve leti čedalje

Belokranjci 22. julija v Lokve!

Ob 13. uri popoldne bo v torek, dne 22. julija, v Lokvah pri Črnomlju slovesno odkritje spomenika narodnemu heroju Rozmanu Francu-Stanetu, komandantu partizanskih enot Glavnega štaba Slovenije. Herojstvo in požrtvovalnost padlega junaka sta se globoko zarezala v srca vseh Slovencev in Jugoslovancev, ki so se borili proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Bela krajina, ki je ljubila komandanta Staneta kot enega izmed svojih najboljših sinov, se bo poklonila njegovemu spominu z množično udeležbo bivših partizanov, borcev, oficirjev, aktivistov in vseh, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem pokretu odkritja spomenika. Izkažimo čast in priznanje heroju komandantu Stanetu — zato 22. julija v Lokve pri Črnomlju!

Ljudska mladina Slovenije
OKRAJNI KOMITE
Novo mesto

Novo mesto, 11. julija 1952

Na osnovi doseženih rezultatov I. mladinske delovne brigade »Vide Tomšič« v Novem mestu, ki je preseгла dekadni plan za 27,34%, za uspehe pri družbeno-uzgojnem delu in zabavnem življenju brigade, za disciplino in vestno ter požrtvovalno izpolnjevanje vseh delovnih nalog, izdaja Okrajni komite LMS Novo mesto odlok št. 1,

s katerim proglašaja za

UDARNO BRIGADO I. NOVOMEŠKO SREDNJEŠOLSKO MLADINSKO DELOVNO BRIGADO »Vide Tomšič«.

ki sodeluje pri obnovi Novega mesta. Ta naslov si je brigada zaslužila s svojimi delovnimi uspehi, ki so vsakogar prijetno presenetili. Doslej pokazani veličastni delovni polet naj spremlja brigado ves čas njene dela in rodi nove uspehe v korist našega, med vojno težko prizadetega mesta, ki mu tudi brigada briše sledove barbarske uničevalnosti okupatorja.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

OKRAJNI KOMITE LMS V NOVEM MESTU

Pisma „Dolenjskemu listu“

Človeško življenje - ali obloženi sedeži?

Uredništvu Dolenjskega lista!
Dne 29. junija so se uslužbenice pošte Novo mesto peljali s kamionom t nadzorstva na izlet. Ko so se zvečer vračali iz Gabrja, so jih na Ratežu ustavili ljudje in povedali, da so se v Mokrem polju ponesrečili s kolesom nek moški, njegova žena in otrok. Sofer je z vso brzino odpeljal v naznačeno smer in uslužbenice so našli na odcepu ceste v Orehovicu vse tri ponesrečence pred hišo na klopi, kamor so jih verjetno ljudje prenesli. Z edinim zavojem, ki so ga imeli s seboj, so za silo obvezali otroka. Žena je imela razbit obraz, tudi mož — bil je profesor Fabjan iz Novega mesta — je bil močno poškodovan. Od padca so bili vsi trije prašni in krvavi. Domačini so z naglici prinesli nekaj slame in ko so hoteli ponesrečence spraviti na kamion, je pripeljala iz Orehovice elegantna limuzina in se na pozvih ljudi ustavila. Začelo se je besedovanje med potniki v limuzini in prisotnimi ljudmi, ki so zahtevali, naj avtomobil vzklope ponesrečence s seboj, ker je takozvani kamion. Toda kje neki! Bali so se, da ne bi pomazali tapaciranih sedežev! Domačini so se na glas zgražali nad tako brezsrčnostjo in to tem bolj, ker so potnike v limuzini s številnimi poznanji. Prerekanje so prekinili poštne uslužbenice, ki so pomagali ponesrečencem na svoj kamion in jih čeprav stisnjeni na majhen prostor, prepeljali v bolnišnico.

Res da tapacirani sedeži predstavljajo neko vrednost, toda kadar gre za varnost človeških življenj, se na take stvari vendarle ne bi smeli ozirati.

Novo mesto, 12. 7. 1952.

Tone Gortnar

Pameten predlog

Tovariš urednik!

V zadnjem času smo tudi v našem tedniku brali več »Preklicov« raznih krstov, pred nedavnim pa je o tem obširneje pisal tudi Slovenski poročevalec. Smatram za pametno in primerno, da s takimi »preklici« naš tisk v resnici preneha — saj preklic sam na sebi ne more ničesar izpremeniti. V družinah, kjer se morda nekateri zakonci med seboj ne razumejo po vprašanju versta oz. krščevanja otrok, pa tudi tam, kjer je vpliv raznih tašč, tet, starim mam itd. močnejši od volje staršev, lastnikov otrok, naj svoje perilo perejo doma — ni ga pa treba iznašati v časopise. Res je namreč tudi, da so biti taki preklici največkrat znak oportunitizma posameznikov, ki so se hoteli oprati pred javnostjo zaradi svote okrnjene »zavednosti« in »naprednosti«.

Res pa je tudi, da posamezni duhovniki krščujejo otroke v cerkvah in izven njih brez vednosti staršev ali pa dostikrat brez vednosti matere oz. očeta. Marsikje jim uspe, da nagovorijo otrokovo babico ali starega očeta za krst, nato pa prinesejo otroka h krstu ob prvi ugodni priliki, ko so z njim sami doma. Mislim, da bi lahko prepre-

Pri nakupu moškega perila zahtevajte vedno le izdelke

„Gabo“

iz priznane novomeške tovarne perila

Promet z vinom in žganjem je prost

Pred kratkim je izšla uredba, da smejo proizvajalci vina in žganja svoj pridelek prosto prodajati po vsej državi. Ne smejo pa vina in žganja prodajati na dnevnih trgih, kjer se prodajajo živila. Smejo pa prodajati na tistih javnih mestih, ki jih določijo pristojni organi, svedo samo v večjih količinah, ne pa na drobno, da bi kršmarili. V vinorodnih krajih, kjer je to v navadi, smejo proizvajalci v svojih hišah oziroma na svojih posestvih prodajati vino in žganje tudi posameznim potrošnikom, vendar pa ne smejo kršmariti, če nimajo posebnega dovoljenja za točenje alkoholnih pijač.

Državna kmetijska poselitva, kmetijske delovne zadruge, splošne kmetijske in vino-grajske zadruge, ki imajo dovoljenje za prodajalno, smejo prodajati svoje vino in žganje v zaprtih steklenicah. Prav tako smejo oboje prodajati v posebnih odprtih kletih (za katere je potrebno posebno dovoljenje) in sicer tudi v odprtih posodah, toda samo za potrošnjo izven kleti.

Kupci lahko kupujejo vino in žganje od proizvajalcev in trgovskih podjetij prosto po vsej državi.

Cena se prosto, to se pravi take, kakršne ustrezajo trgu.

čili take zlorabe pravic staršev, ki imajo edini odločati o krstu oziroma nekru-stu svojega otroka s tem, da bi ljudska oblast izdala zakonit predpis, po katerem noben duhovnik ne bi smel krstiti otroka, če ne bi imel za to pismenega dovoljenja obeh staršev.

Dol. Toplice, 14. julija 1952.

M. H.

Ohranimo otoček sredi Krke!

V nedeljo bo odprto novo kopalnišče na Loki v Novem mestu. Novomeščani se zahvaljujemo požrtvovalnemu mestnemu občinskemu odboru za njegovo skrb in vsestranski trud, kakor tudi Turističnemu društvu, ki ima največ za-slug za obnovo in razširitev kopalnišča

Kje naj se Črnomaljši kopljemo?

Uredništvu Dolenjskega lista!

Na zasilno kopalnišče pri Doltarjevem mlinu, kjer se Črnomaljši po navadi hladimo v vročih poletnih dneh, je prišel 8. julija miličnik in zabranil kovanje nad slapom. Kovanje je zabranil z utemeljitvijo, da se onesnažuje pitna voda. S tem se je ponovno odprlo vprašanje javnega kopalnišča v Črnom-lju, ki je zelo pereče.

Kakih 70 metrov višje od slapa Doltarjevega mlina je res črpalna naprava za črnomaljški vodovod in železniško postajo. Sicer ima Črnomeljski vodovod napeljan iznad Semeča, toda zmogljivost tega je premajhna in zato uporabljajo še vodo iz Dobljčanke, katere se črpa na navadenem kraju. Da se za-brani kovanje nad črpalnim kanalom je popolnoma prav, za preprečevanje kovanja med črpalnim kanalom in omenjenim slapom pa ni razlogov, saj je tok Dobljčanke dokaj močan in je to še edini prostor za kovanje za vse mesto. Vprašujemo pa se: če je iz higienskih ozirov kovanje na tem mestu zabranjeno, kako pa da nihče ne vidi nesnage, ki pri-teka v Dobljčanjo iz tovarne učil? Da-lje: če hočemo govoriti o higieni te vode, ki jo na žalost moramo uporab-

na Loki. Veseli smo, da je uspelo tako vsestransko razgibati javno delavnost, ki bo nam in našim potomcem v korist in čast.

Nasproti novega kopalnišča se ogleduje v zeleni Krki mičen otoček, ki pa postaja čedalje manjši. Ker je otoček ljubek okras prelepe pokrajine ob kopalnišču in naši Krki, bi ga bilo treba zavarovati pred nadaljnjim razpada-njem z nasaditvijo grmičevja, ki dela goste korenine, morda tudi z betonski-mi ali hrastovimi piloti itd. Kakor hit-ro pa bi bil otoček dovolj razširjen, pa naj bi kopalniška uprava zgradila tam moderno sončilišče in morda tudi ska-kalni stolp. Letoviščarjem, izletnikom in vsem nam bo Krka še bolj všeč. Morda bi z deli začeli prihodnje leto, ko bo novo kopalnišče že dajalo do-hodke.

S. Št.

ljati za pitje in kuho, moramo ugotovi-ti, da se ta voda onesnažuje že od dobljškega mostu dalje, od vasi na bre-gu, rudnika v Kanizarici pa do ome-njene tovarne učil. Prav iz navedenih razlogov mnogi Črnomaljši iščejo pitno vodo po raznih virih v bližini mesta, ker se jim ta voda iz roke upira.

Pred vojno smo imeli kopalnišče v Lahinji v takomenovanih Razvajah, to je skoraj dva kilometra od središča mesta proti Butoraju. Tudi tu ni pro-stor za kopalnišče posebno pripraven. Ozka, ne globoka struga ima počasi te-kočo vodo, ki se zaradi tega hitro umaze.

Vsekakor je vprašanje primerne-ga kopalnišča v Črnomlju zelo resno vpra-šanje, ki ga je treba na nek način ure-diti. Morda bi se to dalo napraviti na Lahinji bliže mesta z razširitvijo struge in zasilnim slapom? Obenem pa se odpr-ta vprašanje ureditve črnomaljškega vodovoda. Takoj po osvoboditvi se je govorilo o zajetju vode na izviri Doblj-čanke in graditvi velikega rezervoarja med vasi Grič in Tanča gora, od-kođer bi se napeljal vodovod za Črno-melj in vse okoljske vasi.

Črnomelj, 12. julija 1952. S. F.

NOVE OKUŽBE PO KOLORADSKEM HROŠČU

Z ozirom na številne novo odkrite okužbe po koloradskem hrošču, je Okrajni ljudski odbor Novo mesto do-ločil izredni pregled vseh krompirišč, ki je bil v nedeljo 6. julija. Namen tega pregleda je bil: odkriti še eventualne obstoječe okužbe in ugotoviti, če kmeto-valci med tednom pregledujejo lastne njive. Iz poročil uslužbenecv OLO, ki so bili v času pregleda na terenu, je razvidno, da organizacija pregledov še marsikje ni urejena. Iz njihovih po-datkov je razvidno, da se je pregledo-vanje v zadnjem času izboljšalo in da nekateri kmetovalci že med tednom pridno pregledujejo krompirišča. Na nedeljskem pregledu so bile skoraj v vseh občinskih ljudskih odborih odkrite nove okužbe. Kot primer navaja-mo stanje v sledečih občinskih LO:

V Mirni je bila odkrita nova okužba na Gomili, kjer so našli 29 hroščev. Okužba je močna in se razprostira po vsej dolini.

V Sentjerneju sta bili odkriti novi okužbi na Rojah in v Dobravici. Našli so nad 200 ličink in 49 hroščev. Celotno področje Sentjerneja je močno okuženo. Pregledov se udeležuje večina ljudi, Jože Pavlin in Ciril Brgan iz Dobravice ter Terezija Rangus, Franc Košak, Jože Jurkovič in Jože Turk iz Roj pa se za to ne zanimajo. Za te ne preostane nič drugega kot poštna ka-zen, kar bodo brez dvoma pozdravili vsi zavedni kmetovalci, ki se trudijo, da bi zajezili širjenje koloradskega hrošča.

V Mokronogu je stanje pregledov dobro, kar dokazuje, da je občinsko vodstvo na mestu. Odkrite so bile štiri nove okužbe, in sicer pri Sv. Križu, na Svetlem vrhu, v Bruni vasi in v Logu. Tu so našli nad 500 ličink in 32 hroščev. Številne najdbe so dokaz slabih pregledov v prejšnjem času.

V Brunicah je bila udeležba pri pregledu dobra. Odkriti sta bili dve novi okužbi v Gaberju in Brunicah. Močno žarišče okužb je tudi na Ratežu. Dve okužbi sta bili odkriti tudi v Otočju, vendar nista tako močni. Pregled je bil dober. Na občinski seji so že razpravljali o obveznem škropljenju krompirja proti krompirjevi plesni in koloradskemu hrošču.

Najmočnejše okužbe so bile doslej v Trebnjem. Na zadnjem pregledu so odkrili še tri nove. Najdbe so bile malenkostne, ker se kmetovalci zelo za-nimajo za zatiranje hrošča, nekateri posamezniki pa so že sami začeli škr-

GLASUJTE

V »DOLENJSKEM LISTU«

Zgodovina našega naroda bo pokazala, da ni bilo v vsem raz-dobju našega obstoja važnejšega datuma mimo 22. julija 1941, ko je naša Komunistična partija na čelu porajajoče se Osvo-bodilne fronte sprožila val narodne vstaje.

Ob 11. obletnici tega praznika obljublamo kočevski rudarji:

Vse za zmago socializma v svobodu Titovi ugoslaviji!

Kolektiv rudnika rjavega premoga v Kočevju

Za naše gospodarje

Poskrbimo že sedaj za semenski krompir!

Na njivah, posajenih s krompirjem, vidimo pisano družbo raznih vrst krom-pirja; opazimo neizenačene rastline in mnogo boleznih na krompirju. Krompir, ki ga imamo pri nas, je v splošnem izrojen, kar je posledica napada raznih virusnih in glivičnih boleznih. Potrebna je menjava semena, katerega pa ne moremo zamenjati čez noč, ker bi po-trebovali na stotine vagonov krom-pirja. Vzrokov, da je pridelek krom-pirja slab, je več, glavni vzrok pa so razne virusne bolezni kot zvižanje listov, črtavost, blagi mozaik, kodra-vost, kržljavost in glivične bolezni kot so: krompirjeva plesen, črna listna pegavost, bela in črna noga. Vse te bolezni napadajo več ali manj krompir in je zato tudi slab pridelek.

Večina teh boleznih se prenaša dalje s semenom. Popolnoma zgrešeno je, če odбира krompir za seme šele spom-ladi pred saditvijo. Dober krompir si moramo preskrbeti že v jeseni. Za dosego tega cilja imamo na razpolago dva načina odбира:

1. Zdravstvena odбира ali negativna selekcija: na njivi odstranjujemo med rastjo vse bolne rastline. S tem prepre-čimo, da se bolezni z bolnih rastlin ne širijo na zdrave. Ta pregled in od-

Pripravlja se ustanovitev Trgovske zbornice v Novem mestu

Z odpravo oblastvenih organov se je poka-zala potreba tudi po organizaciji, ki bi zastopala interese posameznih podjetij. Tako so se trgovska podjetja v novomeškem okraju odločila, da si ustanove Trgovsko zbornico, ki bo prevzela od oblastvenih organov ne-katere dosejane posele kot je sklepanje po-zodb z vajedeni nadzor in evidenco nad njimi, dajala članom razne informacije, skrbela za strokovne tečaje, nudila pravno pomoč in pod. Izvoljen je iniciativni odbor, ki je pripravil statut Zbornice. Ustanovni obnli zbor bo 27. julija v Novem mestu. Ker je Zbornica oziroma njena ustanovitev pred-vsem v interesu vseh trgovskih podjetij, je dolžnost vseh trg. podjetij, da postanejo člani in se udeležijo ustanovnega občnega zbora.

so nam tudi pokazali, da je še nekaj ljudi, ki se pregledov ne udeležujejo in ki vso akcijo celo omalovažujejo.

Pozivamo vse občinske LO, da take ljudi, ki se pregleda nočejo udeleževati, takoj prijavijo zaradi kaznovanja. Pri nedeljskem pregledu je bilo tudi ugo-tovljeno, da se na njivah, ki so bile zaprašene s kemijskimi sredstvi, hrošči ali ličinke ne pojavljajo več.

Iz kratkega pregleda o stanju okužb je razvidno, da se je hrošč razširil že po vsem okraju. Nedeljski pregledi naj bodo v bodoče samo kontrolni, vsi kmeto-valci pa naj med tednom redno pre-gledujejo svoje njive in takoj prijavijo vsako okužbo.

O. V.

Komunisti LIP Novo mesto napovedujejo tekmovanje

Nad 90 komunistov, članov OPO LIP Novo mesto se je udeležilo 29. junija partijske konference v Straži. Na kon-ferenci so pretresli politični in gospo-darski položaj ter zlasti kritično raz-pravljali o slabostih in napakah posa-meznih članov OPO, obenem pa se tudi pogovorili o gospodarskem stanju pod-jetja. Sprejet je bil sklep, da se iz partijske organizacije izključijo vse, ki se kljub opominom niso popravili ali pa ne izpolnjujejo navodil Partije. Hkrati so sklenili sprejeti nove člane, ki so s svojim delom in zadržanjem dokazali, da zaslužijo postati člani Partije.

Izpolnjevanje letnih nalog v proiz-vodnji poteka zadovoljivo, vendar kva-liteta sortimentov še ni na zadostni višini. Navzlic slabemu vremenu v prvih mesecih kaže finančni plan do konca junija v posku lesa 53 % izpolnjene letne obveznosti, v spravi 47 %, v od-vozu 55 % in prodaji končnih izdelkov do konca maja 43 %. Zagarski obrati so izpolnili svoj naloge že 60 %, avto-park pa 40 %. Pri tem je treba upošte-vati, da več kot dva meseca avtomobil zaradi visokega snega niso vozili. Ugo-tovili so, da mnogi kupci lesa ne plaču-jejo v določenem roku, kar bi lahko

stranjevanje bolnih rastlin izvajamo med celim letom, v jeseni pa bomo imeli sem samo od zdravih rastlin.

2. Odбира najboljših rastlin pride največkrat v posev in se je lahko vsak poslužil. Ta način obstoja v tem, da ob cvetenju in še med rastjo med letom označimo z vejicami ali količki naj-lepše in zdrave rastline. Odбира mo-rlne iste sorte, ki jih najlaže ločimo ob cvetenju. V jeseni te odbrane rast-line prej izkopljemo. Pri izkopu še lahko izločimo rastline, ki imajo slab pridelek gomoljev. Na ta način si lahko vsakdo z lahkoto preskrbi po nekaj 100 kg semena, katerega bo posadil spomladi. Pridelek od tako odbranih rastlin bo v prihodnjem letu od 50 do 100 % večji kakor od neodbranege se-mena. Vršimo selekcijo ali odbiro bi-kov, krav, žrebcev in prav tako je nujno odbrati tudi krompir ali žita. Prenehati mora stara miselnost. Po-trebno je uporabljati vsa izkustva v kmetijstvu in samo takrat bomo lahko govorili o naprednem kmetovanju.

KAMNOŠTVO MLO NOVO MESTO

izvršuje po naročilu: nagrobne spomenike vseh vrst, spom-niške plošče iz navadnega in umet-nega kamna, opravlja vsa ostala kamnoseška dela.

Oglejte si zalogo v podjetju v Gerdešičevi ulici, poleg novega mostu!

Število postaj, ki bodo izdajale nedeljske povratne karte, je povečano

Zelezniška direkcija je objavila seznam postaj, na katerih lahko potniki kupijo ne-deljske povratne karte. Od 313 postaj v Jugo-slaviji jih je 78 v Sloveniji. Od sobote pro-dajajo nedeljske povratne karte na nasled-njih postajah:

Aldovščina, Anovo, Brežice, Celje, Čr-n o m e l j, Domžale, Gorica, Gor. Radgona, Grosuplje, Guštanj, Hrasnik, Ilirska Bi-stra, Jarše, Javornik, Jesenice, Kamnik, Kamnik-mesto, Kanal, Kočevje, Kranj, Krme-lj, Laško, Lesce-Bled, Litijska, Loga-tec, Ljubljana, Ljubljana-Polje, Ljubljana-Rakovnik, Ljubljana-Siška, Ljutomer, Maribor, Maribor-Studenec, Medvode, Murska So-bota, Novo mesto, Ormož, Pazin, Pod-rat, Podvelka, Polzela, Poljana, Postojna, Pragersko, Prevalje, Ptuj, Puča, Radovljica, Rajhenburg, Rakek, Ribnica, Rovinj, Ru-še, Sevnica, Sežana, Slovenj Gradec, Slo-venski Javornik, Solkan, Strnišče-tovarna, Sv. Lucija-Tolmin, St. Peter na Krasu, Skofja Loka, Smartno ob Paki, Šoštanj, Store, Tezno, Trbovlje, Trzin, Velenje, Videm-Kriko, Vrhnika, Vuzenica, Zagorje, Zalog, Zidani most, Zatec in Zirovnica.

Potniki naj pri blagajni iščejo zahteva ne-deljske povratne karte. Če bo navadno samo smer, se lahko zgodi, da bo dobil navadno karto, ob povratku bo moral kupiti pa novo. Karto si dobro oglejte. Na hrbtini strani mora biti moker žig: Nedeljska povratna karta, že tega nimaš, morajo pa pritisniti moker okrogel žig datuma. Večina postaj pa nima kart in izpolnijo helico. Na tej mora biti pa v glavi napisano, da je to nedeljska povrat-na karta.

povzročilo finančne težave podjetju. Dali so predlog upravnemu odboru, da zaostri vprašanje rednega plačevanja pri odjemalcih.

Soglasno so sprejeli sklep o tekmo-vanju na čast VI. kongresa KPJ in obenem napovedali tekmovanje vsem delovnim kolektivom v okraju. Med tekmovalnimi obveznostmi je na prvem mestu priprava odprtih partijskih se-stankov na vseh obrotih in v Avto-parku; dvig kvalitete v gozdni proiz-vodnji za 12 %, v žagarski za 5 %, iz-boljšanje gozdnega reda za 10 %, poli-tični in strokovni sestanki na vseh de-loviščih za politično ideološki in stro-kovni dvig vsakega člana kolektiva od-sekača do komercialista. Borba za zni-žanje stroškov proizvodnje, pomoč de-lavskemu svetu in upravnemu odboru, tolmačenje vloge sindikata v današnji dobi in podobne naloge ostanejo še na-prej obveznost vsakega komunistu. — Prizadevanje za solidno trgovsko poslo-vanje in zadovoljitev kupca ter vklju-čevanje članov v druge organizacije pa so prav tako predkongsresne obveznosti članov OPO Lesno-industrijskega pod-jetja Novo mesto.

Ali ima Frane Tekalčič iz Ratja res pogoje za predsednika občine?

Zakaj jih pa ne bi imel? Saj je tudi sedaj odbornik občinskega ljudskega odbora, prav tako kot je bil odbornik med okupacijo v Ljubljani, kamor se je zatekel pred partizani. Tam je bil odbornik Dobrodelne ustanove in je »delile pomoč« kako, to vedo tisti, ki so je bili deležni. Baj je sam sebe pri tem zelo upošteval, še bolj kot druge.

V sedanjem občinskem ljudskem od-boru se Tekalčič zavzema za obnovo cerkve na Prevolah. To je po njegovem najnujnejša potreba hinjske občine. Kaj šola, kaj vaška pota in družine brez strehe! Kaj zato, če ne morejo vaščani spraviti iz gozda posekanih drv in s košenice sena, ker je not vsa zadržta! To ni v njegovem načrtu in zato se še ni zavzel. Obnova do tal po-rušene cerkve, ki je baje zgodovinska redkost, to je glavno! Tekalčič je bral v časopisu, da je treba take zgodovinske stvari obnoviti. Pa še drugi razlogi govore za obnovo, kot jih navaja Tekalčič. Suha krajina je po njegovem

zatrevanju pomembno vojaško področ-je. Če pride do vojne, bi se v obnov-ljeno cerkev naselilo vojaštvo. Katero in kakšno vojaštvo, tega Tekalčič ni povedal, ljudje pa bi bili zelo kratke pameti, če ne bi vedeli, kakšnega vo-jaštva si Tekalčič želi v Suhu krajini. Saj so spomini na leta vojne še po-polnoma sveži in sledovi že vse preveč vidni. Tudi porušena cerkev je sled take vojaščine. Tekalčič dobro ve, da so Suhokranjčani globoko verni ljudje — in to njihovo versko prepričanje hoče izrabiti za agitacijo pri jesenskih volitvah za predsednika občine. To je njegov »volilni program«. Z obnovo cerkve hoče rešiti suhokranjsko gospo-darsko zaostalost in revščino. Vodovod, šola, ceste, pota, dvig živinoreje kot edine gospodarske panoge Suhe kraji-ne, ki lahko nudi več dohodkov prebivalstvu, vse to lahko počaka. K sreči pa je v Suhu krajini še bolj pametnih ljudi, ki so se naučili misliti z lastno glavo. Take agitacije za volitve pa ne potrebujemo.

Klusov Joža:

IZPAD

Se preden se je zdanilo, so zapeli mitraljezi. Najprej smo samo prisluhnili, saj ta pesem je že stara in smo je navajeni. Morda so se v jutranjem mraku nekje v hosti srečale in udarile patrolje. A pokalo je vedno bolj, zabobneli so bacači in naš obveščevalec je javil:

»Beli in Nemci gredo v Gorjance...«
Preko pobočij med hostami, po skrivnih stezah in napol kopnih kolovoznih poteh skuša sovražnik prodreti v naše osrčje. Gorjanci mrko zro na prihajajoče in skrivajo svoj srd v skrivnostnem molku. Strmine, grebeni, hoste, vse je pripravljeno, da iz nevidnih zased vsuje smrtonosni plaz v prihajajoče sovražnike.

Dve četi tipata za belimi. Tretja je na visokem pobočju razpostavila svoje mašince in željno čaka, da pridejo bližje. Na vrhovih kot drobne točke ne glede na opazovalci in njih sokolja očesa iščejo po grapah in bregovih sovražnikove kolone. Globoko v dnu se odlučijo tri črne pike. V velikem presledku počasi napredujejo; časi za hip postanejo, nato pa zopet lezejo posev v breg, proti vasi, v katero je prišel

Ponosno kipijo pod svobodno nebo neuklonljivi partizanski Gorjanci

sovražnik. Za njimi se ob robu hoste premikajo strelci, budno pazč, kdaj bo patrolja predhodnica naletela na sovražnika. Visoko v lepem bregu tolčejo težke »Brede« in njih pesem dopolnjujejo strelci kratkih italijanskih pušk. Vse jasneje in določneje kaže sovražnik svojo namero. Z več strani hoče prodreti med bataljone, jih razdvojiti in razgnati. A rafali naših mitraljevov kažejo drugače. Vedno bolj se gosti jekleni zid, vedno opasnejša je belim pot naprej.

Z vrha grebena, kamor smo namestili težki mitraljez, se čuje pogovor:
»Jih vidiš, Janez? Glej, sečaj skušajo uiti iz vasi. Pazi, nišan na osem sto metrov.«

Nato rafal, dolg kakor večnost. Smeš.

Eto, beže nazaj. Samo pet jih je ušlo naprej. Čakaj, znova bodo poizkusili. In že jih vidimo, kako poizkušajo višje gori, a tam jih sprejme »Breda« prvega bataljona. Zopet beže nazaj in morajo iz vasi.

Za Podgradom je ravsknil bacač. Slišimo mino, kako vesla preko nas. Dolgo, dolgo ni nič.

Da ni sabotirana, se ustraši Polde. V odgovor zagrmí v vasi, kot bi se podirali Gorjanci.

Dobri tek, vošč. Tine in »ešerno spusti rafal.«

A tudi oni ne ostajajo dolžni. Kozki zrak ostro prižvižgajo mine in njih oglašajoči treski nas mečejo od tal. Stisnemo zobe in čakamo novih pošilk. To pot je padalo v drugo smer. Janez pride k sapi in zapoje kljubovalno, a ne preveč glasno: Kaj nam pa morejo...

Janez Vitkovič:

KRVAVI CVET Z BELČJEGA VRHA

Leta zmagovite narodnoosvobodilne borbe so preprežena z mnogimi zmagovitimi dejanji, v katerih so padali znani in neznani junaki osvobodilnega pokreta v borbah s krvavim okupatorjem in njegovimi domačimi hlapci. Zapisali so se v zgodovino, kjer bodo vedno živeli med ljudstvom kot svetle zvezde naše socialistične družbe.

»Partizani so povsod, kjer so Slovenci.« To so bile poslednje besede devetnajstletne mladinke Fanike Gasperič z Belčjega vrha; vrgla jih je v obraz italijanskim okupatorjem in njihovim belim pomagačem nekaj trenutkov pred svojo tragično smrtjo v majniku leta 1943. Na še nerazcveteno cvetlico Juranovo Faniko, kakor so ji po domače rekli, je padla prva slana žej v njeni zgodnji mladosti, ko ji je umrla mati. Na majhni kmetijici se je približal skozi življenje stari Juran z dvema nedoraslima otrokoma. Kot mlada deklica je prevzela Fanika gospodinjstvo po materini smrti in vzorno skrbelo za očeta in brata. Znala je ustvariti skromen, a prijeten domek Juranove družinice, med trdim delom je dorasčala v dekle in postala med vaščani priljubljena. Kadar je hodila po vodo, je bila vedno nasmehljiva in je prepevala v razigranih dekletih pri studencu. V hiši je imela red in na oknu cvetlice; stari Juran je bil zadovoljen z gospodinjstvom svoje hčerke.

Mitraljezec Butara je doživel svojo največjo dogodivščino.

Lezejo v breg, on in tovariša, njegov mitraljez je vedno pripravljen. Nad njim se vrh brega pojavijo postave. Čeprav je pričakoval, da se bo srečal s sovražnikom, je vendar prvi hip osupnil. Pogleda okoli sebe, kje bi našel zaklon, a breg je gol in ne nudi kritja. Stisne, a mitraljez ne užge. V naglici je pozabil odpreti vžigač. Oni z vrh brega pa kliče navzdol:

»Hej, tovariš, hitro sem gor, po poti prihajajo tanki!«

Butara osupne in pogleda boljše. Pa to so naši. Tovariša se oddahneta. Vraga, res neprijetno je, če te dobe v takem položaju.

»Iz katerega bataljona ste?« kliče navzgor.

»Vod za zvezo,« zadoni odgovor.

»Ah, dobro je,« si mislijo vsi trije in naglo rinejo navzgor.

Oni na vrhu tekajo sem in tja ter se razpostavljajo. Vsi imajo bele halje in to se zdi Butari čudno. Vendar gre dalje proti njim. Ko prispe na vrh, si

kor gora se zamaje beli velikan in se zruši v sneg.

Butara plane proti svojim, a za njim poka kot v peklju. Skozi jekleni dež uide na varno. Trdno stiska k sebi svoj mitraljez in suha usta v razburjenju goitajo sline. Pa je takoj zopet stari in že išče mesto, kje bo vračal milo za drago. Tovariši vriskajo od veselja, a beli tam preko za noge vlačijo mrtve in ranjene.

Zvečer padejo zelene rakete. Vemo, da je to znak za umik. Naš zid se razmakne, razširi in stopa Nemcem tik za petami. Ko so šli v izpad, so sanjali, da bodo njihove pete pogazile vse, kar koli jim pride nasproti. Zdad pod noč hite nazaj, skrivajoč se po grapah, premišlujoč, čemu so sploh prišli sem gor. Vlačijo s seboj mrliče in ranjence in njih trde butice so za spoznanje bogatejše. Preko naroda ne morejo izdajalci. Premalo jih je in premočan je nasprotnik.

Novo mesto je lačno. Novo mesto je trpinčeno in zdaj zdaj vas izpljune iz sebe, svojat izdajalska! Kam pojdete tedaj, ko se stisne okoli vas jekleni obroč partizanove jeze? Čisto blizu je že dan, ko bo partizan napravil na vas svoj zadnji napad.

Gorjancev zvesti čuvar do noči zre preko naše Dolenjske in misli mu vasujejo v svobodi...

Ob deseti obletnici partizanskega napada na fašiste pri Remergruntu na Kočevskem

Po znani tragediji belokranjske čete na Lazah pri Uršnih selih novembra 1941 na območju Poljanske doline ob Kolpi in jugovzhodne Kočevske vse do začetka marca 1942 ni bilo oboroženih partizanskih edinic. Delo organizacij OF pa je bilo navzlic temu živo, kar so čutili tudi Italijani. Ze preko zime so se umaknili iz manjših postojank v večje, v teh pa se mrzlično utrjevali. Marca 1942 so hrvaški partizani na drugi strani Kolpe v vasi Blaževci pod Starim trgom v jutranjih urah napadli ustaško financarsko postajo. Ujeli so vse financarje, jih razorožili, slekli in izpustili. Italijani v Starem trgu so v strahu opazovali iz svojih bunkerjev ta napad, iz postojanke pa se niso upali.

V začetku marca je bil formiran II. kočevski bataljon, čigar komandant je bil Vasja, politični komisar pa Ante Novak. Po uspešnih operacijah pri Fari in Brodu na Kolpi, pri katerih je bil ta predel osvobojen, se je delovanje bataljona razširilo na jugovzhodno Kočevsko in Poljansko dolino. Prvega ali drugega maja 1942 je bil v Kočevski vasi Pririgelj sestanek sekretarja okrožnega odbora za Kočevsko tovariša Lojzeta Zalarja in članov rajonskega odbora Stari trg. Ker je bil sestanek pozno sklican, sva se ga udeležila od rajonskega odbora le Jože Jakoš in jaz. Z Zalarjem je bila tudi partizanska patrolja pod vodstvom partizana Johana, doma nekje od Škofje Loke. Na tem sestanku smo se dogovorili za akcije na našem področju in navezali stalne stike z edinicami ter kočevskim okrožjem. Seveda je morala biti navzočnost partizanske edince čimdlje tajna, dokler ne bi prišlo do večje akcije.

V Spodnjem Logu pri Knežji lipi je bila močna italijanska postojanka. Italijani so sicer slutili partizane, ker pa ni bilo nekaj dni nobenih napadov, so smatrali, da so le-ti spet odšli. Dne 12. maja se je trinajst fašistov naložilo na voz domačina Prinčiča, hoteč v Kočevje na postajo in domov na dopust. Ta pa jim ni bil več potreben. Partizani, ki so kontrolirali to ozemlje, so postavili zasedo na cesti Knežja lipa—Mozelj pri vasi Remergrunt v gozdu Bršljanovica. V ozki soteski je partizanski mitraljez iz zasede z »Zbrojevko« pokosil enajst fašistov, dvema pa se je posrečilo skočiti v zaklon. Ker je bil mitraljez sam s pomočnikom in je kmalu nato prišla Italijanom pomoč

iz Mozlja, se je moral mitraljezec umakniti. Na cesti je obležalo z nosom v prahu enajst fašistov, katerim je partizanska pest dodelila večni dopust.

Ze dobro uro po napadu sem bil o tem obveščen, ker je bilo treba računati na italijansko hajko. Italijani v Starem trgu so bili preveč prestrašeni, da bi se upali iz postojanke. Italijani v Spodnjem logu pa so že drugi dan pobrali šila in kopita in se prebili do Kočevja. Po tem napadu se je začela splošna partizanska ofenziva na italijanske postojanke. Člani rajonskega odbora smo postavili zvezo med Kočevskim bataljonom in Belokranjsko četo, ki je tabarila nekje med Mavrenom. V noči, mislim, da je bilo od 14. na 15. maj, je 12 partizanov napadlo karabinersko postajo v Koprivniku. Med napadom je bilo več Italijanov ranjenih, dva pa sta bila ubita. Postojanke niso mogli uničiti, ker so so bili Italijani močno utrjeni, partizani pa niso imeli dru-

gega orožja kot puške in bombe. Ze naslednje dni, bilo je menda v nedeljo 16. maja, je močna italijanska kolona pod zaščito oklopnih avtomobilov prodrla iz Crnomlja do Koprivnika in rešila na smrt prestrašene karabinerske ponovne partizanskega napada. Tako je bil osvobojen ves predel od Crnomlja do Mozlja in Starega trga ob Kolpi. Tudi Mozelj so kmalu nato Italijani izpraznili.

Na osvobojenem ozemlju so se začele volitve v rajonske odbore, sem je prišel izvršni odbor OF, ustanovljale so se nove partizanske edince. Na kočevskem ozemlju, ki ga je od Kočevarjev »kupila« italijanska družba »Emona«, katere solastnik je Vatikan, se je razvijalo in krepilo narodnoosvobodilno gibanje; tu so zrasle prve klice ljudske oblasti. To je bil začetek konca italijanskega že prej dokaj majavega gospodstva na naši zemlji za vse večne čase.
Peter Romanič

BATALJON KOČEVSKEGA ODREDA V KOPRIVNIKU JUNIJA 1942. LETA

Na fotografiji so poznani: pod števil. 1 — partizanski mitraljezec Jaka; pod števil. 2 — Ivan Lokovšek — Jan; pod števil. 3 — partizan Levstik; pod števil. 4 — Slavko Sneler (pozneje umrl); pod števil. 5 — partizanska Miel; pod števil. 6 — mož partizanke Miel in namestnik komandirja Johan, doma nekje od Škofje Loke; pod števil. 7 — partizanski mitraljezec Lojko, ki je s svojo »Zbrojevko« mnogo pripomogel k paničnemu begu Italijanov s kočevske zemlje. Ze takrat so borel zatirjevali, da ima Lojko »v dobrem« kakšnih 300 likvidiranih fašistov-pritepecov, katerim je pomagal poiskati »življenjski prostor« v naši zemlji. — (Vsi navedeni razen Snelerja — danes še živijo in delajo na različnih zaupnih položajih. Imena ostalih partizanov na fotografiji se podpisani ne spominjam in tudi ne vem za njihovo usodo.)

bodilnim gibanjem. Njeno največje veselje je bilo, ko je v vas prišla partizanska četa ali brigada; takrat je Fanika postala prava partizanka. Njene modre oči so žarele veselja, s katerim je prepevala partizanske pesmi. Za Osvobodilno fronto je delala z veseljem in neugnano živahnostjo; rada je brala partizanski tisk in sanjala o svobodnem življenju, v katerem je nameravala postati tovarniška delavka.

Spomladi 1943. leta je bila Bela krajina že skoraj popolnoma osvobodeno ozemlje. Branile in nadzirale so ga terenske čete Belokranjskega partizanskega odreda. Kadar pa je le uspelo okupatorju in belim izdajalcem vdreti na osvobodeno ozemlje med neoboroženo ljudstvo, se je tak pohod zaključil s težkimi zločini nad civilnim prebivalstvom, ki se je navadno umikalo pred takimi razbojniškimi tolpmi osvajačev. Belogardistično vodstvo se je, tesno povezano z okupatorjem, obupno borilo, da bi vzpostavilo postojanke svojih janičarjev, ki so obstajale le v Crnomlju in Semiču — pa še te so bile sestavljene v pretežni večini iz izdajalcev, doma izven Bele krajine.

Prav posebno si je prizadevala duhovščina na Vinici, da bi ustanovila belogardistično postojanko. Kaplan Salmič je organiziral nekaj domačih skrivničev iz vasi Hrasta in Lipe; ti naj bi bili dobili iz Crnomlja orožje in ustanovili belo postojanko v starolipski šoli. S tem namenom se je na vneobhod v maju 1943 odpravila iz Crnomlja na pot večja skupina Italijanov in belogardistov pod vodstvom belogardističnega

kurata Jakoba Mavca iz Semiča na svoj pohod v viniški sektor. Namene bele garde so pravočasno zasledili terenski aktivisti OF na viniškem rajonu ter so pred nosom sovražne kolone požgali stavbo, v kateri naj bi se utrdila bodoča postojanka. Ob tej priliki so aktivisti tudi streljali v znak demonstracije, kar je dajalo viden, da se nahaja na terenu močnejša partizanska patrolja. Tega so se skrivači, ki so bili pripravljene za prestop k beli gardi, ustrašili; odklonili so, da bi ustanovili belo postojanko.

Italijanska in belogardistična kolona je prispela le do Belčjega vrha, odkoder je skrbno opazovala teren, na katerega se je namenila. Vpraševala je po hišah, kje se nahajajo partizani. Nenadoma so okupatorji in belogardisti prišli tudi pred Juranovo hišo na Belčjem vrhu, v hiši pa so zagledali Faniko, ki je bila zaposlena z domačimi opravili. Pogledala je skozi vežna vrata in zapazila skupino sovražnih vojakov. Eden jo je po slovensko vprašal, kje so partizani.

»Partizani so povsod, kjer so Slovenci!« je odgovorila Fanika z nasmeškom in se obrnila, da bi pobeignila skozi zadnja vrata iz hiše. Besede pa so začele v živo domače izdajalce. Beli janičar je dvignil puško in ustrelil. Dum-dumka je raztrgala dekleške prsi Juranove Fanike, ki je smrtno zadeta omahnila čez domači prag. Med Italijani je nastal nemir. Spogledovali so se nad novim zločinom svojih »varovancev«. Ustrašili so se nadaljnih negotove poti in ljudskega razpoloženja ob smrtni nedolžne žrtve. Ucvrli so jo nazaj proti

Crnomlju. Okrvavljena četa »Kristusa kralja« je izvršila povelje svojih duhovnih voditeljev — na krščanske rimske osvajačce in domače izdajalce se je zrušil še en zločin.

Stari Juran se je sklonil nad hčerko Faniko, jo dvignil, toda mrtvo belo telo je klonilo nazaj. Zagledal je njene krvave prsi in široko rano, razumel je, kaj se je zgodilo. Bridko se je razjokal in izgovarjal hlipajoče: »Zločinci, zločinci, Fanika, moja Fanika...« Vaščani so se začeli zbirati, tragična vest se je hitro razširila. Vsi so bili ogorčeni nad zločinom. Posebno jih je pretreslo, ker je bila žrtev ženska. Mladinke so položile zvesto tovarišico na oder. Obklele so jo v snežno belo obleko. Na mrtvaškem odru je zgedelala Fanika kakor planinska rožica, ki ne bo usahnila. Modre oči je imela pol priprte, rahel smehljaj pa je obrobil mrtve ustnice. Spokljaj so jo na pokopališču v Dragatušu. Njen grob so prekrili z majskim cvetjem, ki ga je od vseh strani prinesla mladina.

Fanika pa ni umrla v ljudeh. Ostala je v živem spominu udeležencev osvobodilnega boja, posebno pa v partizanski vasi Belči vrh in njeni okolici. Ko je pozneje in še prihajala partizanska terenska četa na Belčji vrh, so se partizani oglašali pri starem Juranu. Teško so občutili izgubo drage tovarišice. Stari Juran je vedno sedel pri peči. Ni mogel več dosti govoriti, njegove oči so zrle izgubljeno v daljavo. Izgovarjal je le: »Maščujite mojo Faniko!«

Belokranjski partizani njegovega svetega naročila niso pozabili.

Kako smo napadli karabinjersko postajo in belo gardo v Loškem potoku

8. maja 1942 so partizani pod vodstvom komandanta Smelija napadli karabinjersko postajo v Loškem potoku. Italijanska pomoč iz Raketa je že v Bloščku padla v zaselo rakovške čete, ki je potokla precej Italijanov, ostale pa je podila do Grahovega, nad 20 km daleč. Sam komandir takratne rakovške čete Martin je potokel več kot 11 lajštov.

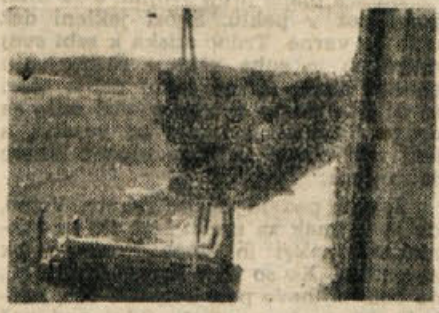
Italijani so dobili pomoč iz Ribnice, ki je partizanom udarila za hrbet iz vasi Hrib, vendar pa so se spretno umikali. Enega partizana so Italijani sicer ujeli in ga pretepali, pa tudi ta jim je srečno ušel kar po čistini. Italijani so se potem iznesli nad nedolžnimi ljudmi in so jih na Hribu v Segovi vasi nekaj postrelili. Nato so pobrali mrtve in ranjene karabinjerje in se umaknili v večje postojanke. Loški potok je bil osvobojen.

Izgon italijanskih fašistov pa ni bil po volji duhovščini v Loškem potoku. Pod vodstvom vojnega zločinca župnika Pravharja so organizirali belo gardo za borbo proti partizanom in lastnemu narodu. Nekaj dni po izgonu fašistov je kaplan Puhar po nalogu župnika oborožil zaslepljene fante in moše ter okupiral cerkev za utrdbo in zločinske namene. Za prve dni so ujeli nekega partizana, ga zaprli v klet in ga mučili. Vendar pa mu je uspelo, da je ušel in to javil partizanski komandi.

Ko so partizani izvedeli za prvi pojav belogardistov, so jim takoj poslali zastopstvo, ki jih je pozvalo naj se

predajo in prenehajo z bratomornim klanjem, sicer jih bodo napadli. Kaplan Puhar pa o predaji ni hotel slišati, temveč je hitro pričel zbirati orožje in še več zasleplencev, da obdrži postojanko. Partizanska komanda je napravila načrt za napad.

Bila je lepa sončna majniška nedelja. Komandant bataljona Smeli nam je dal navodila za napad. Ljudje so skozi okna opazovali borbo, ki se je pričela okrog 10. ure dopoldne. Belogardisti so izobesili rumeno rimsko zastavo, katera je našo skupino preslepila, ker smo mislili, da se bodo predali. Vendar pa smo našo zmoto hitro opazili. Začela se je borba. Kmalu smo belogardiste stisnili v cerkev, ti pa so streljali iz zvornika in metalni bombe. Jože Hrastar se je še z nekaterimi tovariši hitro znešel. Prinesli so slamo in jih podkardili kot polhe v duplu. Dim jih je pregnal v cerkev. Borbo smo nadaljevali v cerkvi, a je bil hitro končana. Belogardisti so se predali. Kaplan Puhar, ki je načeloval skupini, je obnemolil za zmago, vendar pa njegova hinavska molitve ni nič pomagala. Partizanska vojska, ki je bila tedaj po številu še

Partizani so poskrbeli, da je bila vojnja po dolenski progi strah in trepet okupatorjev

prav majhna, je likvidirala prvo belogardistično postojanko v Sloveniji.

Sključeno je bilo veliko zborovanje cele občine, na katerem je komisar bataljona Florjan obrazložil cilj partizanskega gibanja in zločinsko delovanje nove organizirane bele garde. Vsi ujeti belogardisti in organizatorji so bili izpušeni s pogojem, da se popravijo, kar so tudi obljubili. Vendar hinavskega župnika ni odnehal. Poitalno je spet organiziral in zaslepljal ljudi. Mirno lahko rečemo, da je prav on kriv, da je v Loškem potoku padlo nad 300 mož in žena, da je požganih nad 100 stanovaniških stavb in veliko gospodarskih poslopij, uničeno ogromno živine itd.

Glavni krivec župnik Josip Pravhar, zakrknjen vojni zločinec, je bil 1. 1944 od partizanskega sodišča obsojen za vse zločine, ki jih je povzročil.

Ljudje v Loškem potoku pa se danes sprašujejo, kako je mogoče, da se takim zločincem, ki je povzročil toliko gorja, ki je kriv, da je bilo pobitih toliko naših ljudi, dajal spiske partizanskih ljudi okupatorji, da so bili pobiti ali odpeljani v internacijo, še danes berejo maše? Karel Mikulič

Požigani in zločini — to so bili sledovi okupatorjevega »novega reda« po dolenskih vaseh

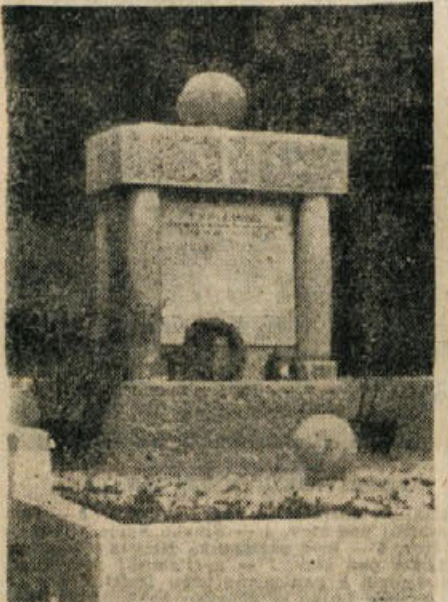
Toplak Jožef se je maščeval po smrti

Ptujski tednik je 4. julija poročal o nevsakdanjem maščevanju. Takole piše: »Gotovo je težko verjeti v posmrtno maščevanje. Vendar se je ene tako malo verjetnih posebnosti poslužil stari Toplak Jožef iz Gjanščaka. Domači spori z »mladino« zaradi prevzika in posestnih pravic so ga spravili tako daleč, da se je dne 24. junija t. l. obesil na podstrešju domače hiše.

Toda razdvojenemu staremu Toplaku to ni bilo dovolj. Dve uri po njegovi smrti se je vnelo ostreje hiše, na katerem se je obesil ter se je požar širil s tako naglico, da je bilo nemogoče gasiti. Za obsečna se nikdo ni več zmenil, ker so vsi reševali.

Po požaru se ni moglo ugotoviti, kaj je obnesen storil, da se je ostreje vnelo šele toliko časa potem, ko se je obesil in da se je požar širil tako hitro.

Škoda znaša nad 500.000 din Katastrofa, katere vzrok je v nepotrebnih sporih, je poučen primer za mnoge slučaje nezdravih družinskih razmer med »stariimi« in »mladimi« na podeželju.»

Po vsej domovini postavlja hvaležno ljudstvo spomenike padlim borcem za svobodo. Na sliki: Spomenik, ki ga je postavila organizacija Zveze borcev Polje-Soteska

Naša vas list slovenskega kmetijskega združništva

V začetku junija je izšla 1. številka nove, okusno opremljene in zanimive revije »Naša vas«. Izdaja jo Republika zveza kmetijskih združenj v Ljubljani dvakrat mesečno.

Prva številka nakazuje predvsem nekaj misli inž. Jožeta Levstika o izboljševanju enotnega kmetijskega združništva. Prav tako je vzbudil veliko pozornost članek Žilka Bernota k vprašanju reorganizacije kmetijskega združništva. Oba članka sta osvetlila kritično doseženi združni formalizem ter preveliko kopiranje sovjetskih kolektivov ter se izjasnila za naše domače oblike in vsebino kmetijskega združništva. Zato sta oba članka naletela na veliko zanimanje med združniki ter dala pobude za mnoge koristne diskusije, ki bodo vsekakor prispevale k nadaljnjemu razvoju vseh oblik združnega delovanja kmetovalcev.

Med ostalimi članki bi opozorili na članek inž. D. Čopka o naravnarstvu in oskrbovanju kosilnih strojev, ki je bogato ilustriran. Gvido Vesel nam govori o novi plan-tazi breskev in hrusk v Leskovecu, ki nam bo na sto hektarjih dajala okrog 200 vagonov sadja. Sadjarje in vinogradnike bo zanimala nova vrsta stiskalnice na vratični pritisk.

V rubriki »Kmetijstvo drugod po svetu« se lahko seznanimo z novimi vrstami zaščitnih sredstev, ki jih že uspešno uporabljajo drugod. Zanimiva je tudi primerjava cen kmetijskih pridelkov v lanskem in letošnjem aprilu.

Domače vesti in dopisi nas seznanjajo s kmetijstvom in združništvom v naši okolišni in širši domovini, gospodinjstvi kotiček pa z različnimi praktičnimi nasveti.

Združna uvozna in izvozna podjetja, kot »Agrotehnika«, »Kooperativa« in »Živno-eksport«, nas seznanjajo s problemi inozemskih kmetijskih tržišč.

Slikovne štiri strani nas seznanjajo s stroji za košnjo, z različni načini napa-janja živine ter z zasajanjem breskev v Pilecrah.

Uvodni članek v 2. številki »Naše vase« nas seznanja z dvema tetavama, ki se pojavljata pred sodobnim kmetijstvom in to pot pritrgovanja ali pa drugo pot, ki pelje v iznajdljivost in vsestransko izboljšanje kmetovanja. V nadaljnjih člankih nas avtorji seznanjajo s problemi »enojenja, poletnega izboljšanja itd. Članek o živinorejji je posvečen državnemu posestvu na Ponovičah ter nemški selom v Velikih Laščah, Murki Sobiti, Kranju, Sentjurju pri Celju, Ajdovščini in v Ormožu. Zanimiva sta tudi članka o pomenu združnega mlekarstva ter o povečanju dohodkov od pralicerne. Članek o mehanizaciji kmetijstva govore o strojni odsekih kmetijskih združenj, o motikarju,

krožni motiki ali rovarstvu, o pravilnem gospodarjenju z lesom v gošdu in pa zagi.

V rubriki »Kmetijstvo drugod po svetu« zvezo marsikaj zanimivega in vzpodbudnega, a prav tako tudi v rubriki »Domače vesti in dopisi«.

Slikovna priloga nam prikazuje živinorejo na Ponovičah, dalje breskove plantaze v Znojniku in v Leskovecu ter sodobno strojno zatiranje rastlinskih škodljivcev in boleznih.

Tretja številka »Naša vas« ki je ravno kar izšla, je posvečena kmetijskim vprašanjem severnih predelov Slovenije. Tako so trije uvodni članki posvečeni 80-letnici Vinarske in sadjarje šole v Mariboru (ing. Ivo Zupančič), njenemu izobraževanju kmetijskih tehnikov (ing. Vilko Štern) in kolskemu posestvu.

V nadaljnjih člankih so obdelana vprašanja hranjenja krompirja, ko značne pogostjati iz zemlje, kmetijsko pralicerne, v mlado deteljo in krobi za boljše kakovost mleka.

Mnogo težko prizadete bosta zlasti zanimala članka »Kaj naj stori dober kmetijski gospodar po točici« ter »Kako homo obdelati po točici poskodovani vinograd«. Vsi naši napredni vinogradniki in sadjarji bodo našli mnogo zanimivih in koristnih novih pobud v člankih »Nove oblike združništva v sadjarstvu«, »Pomlajamo češnje pollet«, »Visoka vzgoja trt in teras«, »Preizkušanje vinogradniških strojev v Sloveniji«, »Ali imajo vinogradniški traktorji in priključni stroji prihodnost v slovenskem vinogradništvu (ing. Tomo Marolt)«, »V razvoju slovenskega vinogradništva se z mehanizacijo začena novo obdobje« (ing. Miran Veselič).

Članek »Nova sredstva za zatiranje rastlinskih škodljivcev« navaja niz teh novih sredstev, njihov razvoj, nastanek, sestavo ter načine uporabe ter bo mnogo koristil vsem, ki hočejo smotrno uporabljati ta sredstva v borbi za večjo donosnost našega kmetijstva. Kmetijski magazin v Ljubljani nas razen tega seznanja še z vsem blagom je potrebno v kmetijski proizvodnji ter je pri nas na razpolago. Pri tem navaja tudi informativne grošične cene.

»Naša vas« je po svoji zanimivi vsebini ter okusni opremljenosti povsod veliko zanimanje ter nas dostojno reprezentira tudi v inozemstvu.

Zeleti bi bilo samo, da nadaljuje s svojim pionirskim delom ter tudi v bodoče tako uspešno izpolnjuje vrzel, ki smo jo čutili v domačem kmetijsko strokovnem tisku. Vse zadruge, vsi napredni kmetovalci in vsi den-gji zainteresirani krogi pa bi »Naši vase« morali nuditi vsa potrebna moralna in materialna pomoč.

»Naša vase« dobite v vseh združnih trgovinah in trafikah.

Cena 30 C. ali 7 Pf.
za OSVOBODILNI FOND.

Ko prečitaš, daj naprej!

SLOVENSKI POROČEVALEC

INFORMACIJSKI VESTNIK OSVOBODILNE FRONTE

Leto II. 13. sept. 1941. St. 17.

Vsenarodni značaj Osvobodilne fronte

Merilo za narodovo zrelost in njegovo življenjsko sposobnost je njegova borbena strnjnost v hudih trenutkih. Narod, ki v tako usodnih časih, kakor jih preživljamo danes Slovenci, ne bi znal združiti vseh svojih zdravih in pozitivnih moči v boju za svojo osvoboditev, ne bi bil vreden svobode. Dejstvo, da so najboljše sile slovenskega naroda skvale enotnost, ki se je oblikovala v Osvobodilno fronto, je potemtakem že samo ob sebi pomemben korak k svobodi. Borbena akcija ki jo razvija Osvobodilna fronta, pa je najljubše dejansko in moralno jamstvo, da bo slovenski narod na svoji zemlji res svoj gospod.

Razvoj Osvobodilne fronte izredno jasno razkriva, kdo je za narod pozitiven in kdo negativen. Tisti, ki so zakrivilo narodno katastrofo in narodno sužnost ali pa so se po katastrofi pobratili z zatiralci, bodo morali ostati izven Osvobodilne fronte. Njihov žalostni napor, da bi s spletkami, lažmi in podtikani zavrl polet Osvobodilne fronte, doživlja kljub svoji izdajalski žilavosti neuspeh za neuspehom. Tisti, ki so prišli v množično gibanje Osvobodilne fronte iz spekulativnih namenov, pa tudi ne bodo prišli na svoj račun. Osvobodilna fronta je borbena gibanje in bo potemtakem po načelu naravne izbire izločila vso politično naplavo, ki ni sposobna vzdržati ostrih oblik osvobodilnega boja. Osvobodilna fronta slovenskega naroda se je danes že zdravo zakoreninila v slovenskih ljudskih plasteh. Njeni številni terenski odbori, ki se neugmano širijo ne glede na kavarniške kombinacije nekaterih ljubljanskih gospodov, jamčijo Osvobodilni fronti značaj vsenarodnega gibanja, ki ga ni več mogoče niti iztrebiti niti razkrojiti.

Kdor bi bil raz politični činitelj, pa se doslej še ni znal ali hotel opredeliti za Osvobodilno fronto, je dal sam sebi nedvomno slabo izpričevalo svoje narodne zavesti, pa tudi svoje politične sposobnosti. Kombinacije so eno, borba je drugo. Slovenski narod in njegove ljudske sile bodo po osvoboditvi poznale tiste, ki danes delujejo za njihovo enotnost in ki se danes borijo za njihovo svobodo. Skupnost v Osvobodilni fronti je danes najvišja narodna skupnost; temelji na najlegitimnejših interesih prerojene slovenstva, predstavljajoč njegovo ljudsko jedro. Poskusi katere koli druge skupnosti izven take Osvobodilne fronte so protinarodni poskusi, glede na razvoj pa tudi jalovi poskusi. Svet se pač ne bo vrtil nikoli več po starem.

Obsojeni na smrt so padli pod krogli nemških fašističnih krvnikov naši hrabri tovariši

Fran Veber,
Fran Vrnč,
Slavka Klavara.

Strahotno mučeni so ostali junaki do poslednjega diha.
Slava padlim herojem!

Borba slovenskega naroda

1. Ubiti denuncianti.

V Gorjah: Florjan Ulčar; v Domžalah: kovač Johann Wutte; v Koroški Beli: carinski uradnik Ivan Horvat (ubit 4. sept.); v Lescah: Gabrijel Zupan, čuvaj v tovarni verig (ubit 4. sept.).

Smrt denunciantom!

2. Akcije na Gorenjskem.

V Duplici so antifašisti zažgali tovarno Remec Co, ki je izdelovala smučji za nemško armado. Tovarna je pogorela do tal.

3. Akcije v Ljubljanski pokrajini. — V noči od 6. na 7. sept. so belokranjski partizani napadli med Črnomljem in Gribljami ital. trensko kolono. Pri tem so bili ubiti ital. vojaki Cari Disuno, Forni Giuseppe, težko ranjena pa sta bila vojaka Bulbone in Pavan. Na pomoč so prihitali finančarji in je bil ubit še podoficer Grassini Ugo. Partizani so se brez težav umaknili. V brezmočnem besu dolže Italijani napada nedolžne ljudi.

Organizirajmo terenske odbore OF

Mrežo terenskih odborov OF je treba še razširiti, še izpolniti. Ne vase, ne tovarne, ne urada, ustanove, delavnice in šole ne sme biti, kjer ne bi obstojal in deloval odbor OF. Okrožni in okrajni odbori so dolžni načrtno širiti organizacijske postojanke OF in zjeti vse svoje delovno področje.

Pol ure v modelarski delavnici

Vroče je na ulici. Vsak beži v senco ali v vodo, da je cesta v Novem mestu skoraj prazna. Tam v temnih prostorih bivše Krajičeve tiskarne, na dvo-rišču stavbe na Ljubljanski cesti št. 1 pa je živo. Skupina mladih fantov tu nekaj rezlja, zbija in zvija ter lepi in dolbe, da je veselo. To je delavnica modelarske šole Novo mesto, 25 večjih in še kašen ducat malih pionirjev si tukaj bistri znanje in se praktično iz-življa v veselju do letalstva. Skoraj 40 mladih ljudi se tu usposablja in pripravlja, da postanejo sposobni graditelji pravih letal.

Delajo po načrtu. Vsak model ima svoje ime: SP-2, P-50, N-P 5, P-19, CD-16 in model lastne konstrukcije imenovan Ca-Ca in še veliko drugih.

Razen velike merice dobre volje manjka mladim modelarjem marsikaj. Težko je za »surovine«, manjka orodja, prostor je teman, tla cementna, kar

prav gotovo ni v prid bosonogim modelarjem. Tudi premajhen je ta prostor. Starejši modelarji delajo dopol-dne, mlajši pa popoldne. Novakov Peter, ki je največji med popoldančani, kaže in uči, kako je treba začeti z izdelavo modela mlajše tovarše, kot so Vinko Istenič, Ivan Grden, 11-letni Franc Sepic in drugi. Vsak dela zase po lastni zamisli ali pa se odloči za enega izmed modelov, ki so narisani na papirju. Da, če bi imeli denar, bi kupili motorčke in gradili motorne modele.

V nedeljo 6. julija so se na letališču v Prečni pomerili najboljši modelarji za naslov prvaka Dolenskega. Najboljšo oceno je dobil model Zmagota Kastelca iz Novega mesta. Na tekmoval-nju so po pregledali modelarje iz Trebnjega in Brežic, ki so obljubili udeležbo na tekmovalju, prišli pa niso.

R.

Ob razvalinah Žužemberka

KRINKA NEKRONANEGA CESARJA SUHE KRAJINE JE PADLA

Ze leta 1916-17 je prišlo med vojvodi obeh zvez zaradi prerivanja pri koritih do hudih nasprotij. Čeprav sta si obe zvezi napisali na svoje zastave najlepša gesla o socialnosti, pomoči kmetom in delavcem in pod. sta v resnici z vsemi močmi skrbeli samo za čim izdatnejšo možo bogatih korit, v katera so vlagali slovenski delovni ljudje s krvjo prigrane krajarje. V odbori obeh zvez so sedeli dekani, župniki in kaplani, odvetniki in jalovi »deželni poslanci«, nikjer pa ni bilo zastopnikov kmetov in delavcev. Po javnem političnem razkolu med klerikalnimi »stariimi«, ki jih je vodil dr. Ivan Sušteršič, in »mladimi«, ki so bili pod vplivom dr. Janeza Ev. Kreka, so stari klerikalci izstopili iz Združne zveze in ustanovili novo »Združno centralo«.

Cepitev je bila nov zločin nad preprostimi združniki. V prepire in zmerjanja obeh skupin, starih in mladih klerikalcev, se je moral vmešati tudi sam ljubljanski škof dr. Jeglič — duhovniki so se namreč med seboj že preveč grdo blatili in si javno očitali najrazličnejše grehe. Leta 1918 je stalo klerikalno združništvo v Sloveniji pred svojim polomom. Zaradi nespo-sobnosti vodstva in številnih trgovskih spekulacij je Združni centrali pretila

Ob razvalinah Žužemberka

izguba skoraj 10 milijonov zlatih Iron, polom pa je pretil tudi Gospodarski zvezi. Vrsta združenj je morala v konkurz, vloge združnikov pa so — propadle. Medsebojni prepri, intrigriranje in klevetanje v »katoliških združenjih« je že takrat pokazalo pravi obraz duhovščine, ki se je siliila v združne organizacije in tam izvajala svojo politično oblast. Ko so leta 1917 n. pr. od-rinili od bogate skledje župnika Valen-tina Oblaka iz Kroke, je pisal 15. fe-bruarja 1917 Združni zvezi takole dopisnico:

»Cutili ste potrebo, da se opere-te, pa se niste oprali, dasi ste vse lepo utemeljili. Obžalujem Vas z načelnikom Združne zveze, da ne spoznate, da je med nami premalo korit, da se nasitijo vsi posamezniki... Ob-žalujem Vas resnično.«

(»Nova zadruga, 1946, št. 31.)

Župnik Oblak ni tajil svoje grenke jeze, ko ga je duhovščina okoli Za-družne zveze potpisnila na stran. Brez morale, brez poštenja, brez trohice lju-bezni do lastnega naroda so se pripravili župniki, kanoniki, dekani in kaplani okoli globokih korit takratnega združ-ništva in grabili, grabili... Na sloven-

Ob razvalinah Žužemberka

skega kmeta in delavca, ki sta po kraj-carjih zidala svoje združne organiza-cije, gosposka svojati ni mislila — več so ji bila lastna nenastina žrela.

Značilno za voditelje takratnega za-družništva je dejstvo, da so posvečali vso pozornost predvsem kreditnim za-društem, malo ali nič pa se niso zani-mali za kmetijske produktivne in mest-ne konsumne zadruge. Klerikalna hi-jena je nujno potrebovala denar. Z ustanavljanjem hranilnic in posojilnic, ki so jih vodili župniki in kaplani, je bilo do ljudskega denarja pač najlaže priti. V času, ko so razne mlekarke, pašniške, živinorejske, nabavne in pro-dajne zadruge komaj životarile ali pa celo propadale in bile v konkurzih, je Združna zveza utrjevala kreditne za-druge. Klerikalizem je postal v krat-kem času neomejen gospodar Združne zveze.

Od leta 1909 dalje začena naraščati število poverb in tatvin v združenih ter Zvezi.

»Višek je dosegel ta »moralni malverzacijski val« v dobi ver-sajske Jugoslavije, ko kmalu skro-ni bila najti zadruge, ki bi ne imela opravka s takimi, zlasti za združništvo vse prej kakor raz-veljavljivi okolnosti. Do raz-veljavljivi avstrijske monarhije so mor-

Ob razvalinah Žužemberka

da to zadrževali razni činitelji, tako na primer začetno navdu-šenje za združno idejo, osebnost dr. Janeza Ev. Kreka in nekaj podedovan red v stari Avstriji. Z nastankom in razvojem bivše Jugoslavije pa se je ta žalostna rožica tako bohotno razcvetela, da ji kar ni bilo mogoče dovolj prilivati. Pri tem je treba ome-niti, da je z izdatnimi količinami gnojja vse to gojil tudi velik del naše slovenske duhovščine... Javno je seveda, da je največji del ostal prikrit. Kar je pri vsem tem še posebno zanimivo, je okol-nost, da izžareva iz vseh sporov, dopisov, revizijskih poročil in sejnih zapisnikov dejstvo, da je Združna zveza ob vsaki priliki skušala te zlorabe in svinjarje prikrihati in da je jemala pod posebno zaščito — zaradi politič-nega prestiža — ono svojo du-hovščino, ki je pri tem aktivno sodelovala... (Milan Vidlič, »No-va zadruga«, 1946, str. 275, 276.)

Da je bilo resnično tako, dokazuje kup dokumentov v arhivih Združne zveze. Leta 1933 n. pr. je združni re-visor ugotovil, da je župnik Franc Vovko v Št. Petru pri Novem mestu poveril v posojilnici nekaj denarja. Da se ne bi stvar zvedela v javnosti, je župnik prosil pri Združni zvezi, naj ostane vse skrito. 16. marca 1933 mu je Zveza disala med drugim tudi tole:

»Nihče ni imel namena, bo-dite prepričani, da, tudi revizor

2

Dve lepi razstavi v Beli krajini

Ob koncu šolskega leta sta poleg drugih šol v Beli krajini priredili tudi nižji gimnaziji iz Adlešičev in Vinice razstavo zvezkov, risb in ženskih ročnih del. Ta dela so bila glavna privlačnost in lahko trdimo, da tako lepih

ročnih del že dolgo nismo videli. To so že prvi uspehi tihga in težkega sistematskega dela, ki sta ga opravili prvi absolventki Šole za umetno obrt v Ljubljani tovarišici Babnikova in Adamičeva. Okrajni ljudski odbor Črnomelj je lani nastavljal Babnikovo v Adlešičih, Adamičeva pa v Vinici. Danes je vsem jasno, da je bilo to pravilno, saj sta tovarišici prenesli svoje strokovno znanje na učenke, ki so se naučile mnogo lepega in koristnega, kar bo v doglednem času služilo tudi belokranjski skupnosti in dvigu življenjske ravni naših belih rojakinj. Komur pa so poznane še težave, s katerimi sta se morali boriti učiteljici, bo znal njune uspehe še bolj ceniti. Borili sta se za material, ker nekatere matere niso hotele dati svojim hčerkam niti krpe platna in sta morali za to posredovati sami učiteljici. Težko je bilo dobiti tudi barvno prejšico, a tu je pomagal državno izvozno podjetje »Dom« iz Ljubljane, ki je v zadnjih štirih letih opravilo že toliko koristnih akcij in strokovnih tečajev v Beli krajini. Obe matere šolama je to podjetje dalo na razpolago potreben material po zelo nizkih cenah. Na ta način je bil omogočen strokovni pouk v šolah.

Tovarišici Babnikova in Adamičeva pa nista delovali samo na službenih mestih, pač pa tudi drugod. Tov. Bab-

nikova je poučevala ročna dela razen v Adlešičih še v Gribljah in na Tribučah, Adamičeva iz Vinice pa še na Sinjem vrhu in v Dragatušu. Vse te vasi so od njenih službenih mest oddaljene po več kilometrov.

Obisk razstave je bil zelo velik. Marsikatero mamico je čakalo prijetno presenečenje, ko je videla, kaj je izdelala njena hčerka. S ponosom je pokazala svoji sosedici:

»Poglej, ovo je napravila naša Mare!« Drugim pa je na tihem gotovo bilo žal, ker svojim hčerkam niso dale potrebnega materiala.

Razstavljeni so bili različni prtički, okrašeni v raznih veznih tehnikah, pletenine iz domače volne in okrašene z belokranjskimi ornamentami. Veliko pozornost so vzbujali namizni prtji iz domačega platna, okrašeni z domačimi motivi. Okrašene bluze so želja deklet. Ker so Sičeve zbirke belokranjskih vzorin že razprodane, so morale učiteljice prislovati iz risb in vzorcev, ki sta jih dala na razpolago zastopnika starejše generacije tov. Poldka Bavdkova iz Vinice in tov. Račić iz Ljubljane.

Novo mesto ie ponosno na udarne Tomšičevce

V soboto 12. julija je bila na okrašenem terasu novomeške osnovne šole kratka, a preresna slovesnost. Pred postrojeno I. MDB »Vide Tomšič« je pozdravil komandant brigade Janez Gartner sekretarja MK KPS Miha Počvrina, sekretarja OK LMS Ludvika Kebeša, predsednika mestne občine Jožeta Ljoviča, predstavnik kulturnih in zdravstvenih ustanov mesta, zastopnike množičnih organizacij ter ostale goste. Brigada je

Za novo sejmšče ob Ločenski cesti gre...

po odigranji himni in zvijanju zastave poslušala poročilo v svojem delu v pravkar zaključeni prvi dekadi. Številke so v življenju lahko dostikrat suho, pusto naštevane. Poročilo brigade o doseženih uspehih v desetih dnevih, prikazano v številkah, pa je živa slika mladostnega poleta, zavestnega ustvarjanja in domovinske ljubezni mladih graditeljev socializma. Čeprav ima brigada v svojih vrstah nad tri četrtine deklet, ki težkoma in naporne dela doslej v večini niso bila valena, je dosegla v desetih dnevih zavidljive uspehe:

ne. Ta razstava je tudi del zamišljene akcije za poživitev in razširjenje belokranjske materialne kulture, o čemer je nedavno lepo pisal v Dolenjski list književnik tov. Lojze Zupanc. Složno in skupno delo bo rodilo vedno lepše uspehe. To delo pa je težko in zahteva od učiteljstva mnogo strokovnega znanja in požrtvovalnosti. Lepo bi bilo da bi Svet za kulturo in prosveto v Črnomlju še nadalje podpiral to delo in da bi dal na razpolago nekaj sredstev za izdelavo učbenika in zbirke vzorcev ter albuma s fotografijami izdelkov, kar bi služilo za propagando. Sole pa naj postanejo zopet žarišče za širjenje in dvig materialne kulture Bele krajine.

Led je prebit, začeli smo že po zašlugu naših pridnih učiteljic, ki jima k njunemu uspehu od srca čestitamo z željo, da bi to lepo delo nadaljevali tudi v bodoče! Čestitamo pa tudi šolam za umetno obrt v Ljubljani, ki je vzgojila tako kakovosten naraščaj, da ji dela čast. K ostalim problemom, ki so v zvezi s tem delom, pa se bomo še povrnili.

nam je napredek Novega mesta pri aren! Prvič po osvoboditvi smo uspeli obdržati mladinsko delovno brigado na domačem terenu; njena pomoč v obnavljanju mesta je v resnici krepke prispevek k odstranjanju še vedno vidnih posledic vojne in k izboljševanju komunalnih in športnih javnih naprav.

Vas to, pa še marsikaj iz kulturno-prosvetnega življenja brigadirjev, naštev za brigadni festival, ki bo ob zaključku dela, priprav na 22. julij št. Je bilo v poročilu komandanta Janeza Gošca in brigadirjev so z živahnim aplavzom pozdravili njegove zaključne besede:

»Z delovnimi uspehi prve dekade bomo še bolj ponosno in krepko stopili v drugo dekado in skušali doseči še večje uspehe in izpolniti vse naloge, ki jih bo pred nas postavila naša Partija — tako kot smo jih izpolnjevali na Avtoputu in na prosi Dobol-Banja Luka!«

Sekretar OK LMS Ludvik Kebe je nato prebral brigadni odlok št. 1, s katerim je Okrajni komite LMS proglasil I. MDB »Vide Tomšič« za udarno brigado, hkrati pa je poklonil brigadi tudi diplomo. V krajšem govoru se je zahvalil brigadirkam in brigadirjem za dosežene uspehe in jih pozval k novim delovnim zmagam. Za njim je pozdravil brigado sekretar Mestnega komiteja KPS Miha Počvrina, nakar je brigada, prevajajoča in planirajoča zemlje, pri peska in ruševin, nasejanju in prevozu kladanja in planiranju ugankov, reguliranju zemlje z rušami in pod, je brigada v 10 dnevih prometala, prepeljala oz. izkopala 386 kubikov zemlje! Splinjala je 425 m² sejmšča, sekala je grmljevoje itd., opravila 384 delovnih ur pri pomožnih delih in pri čiščenju gozda v Soteski 672 delovnih ur. Uspehi, ki delajo čast brigadi, mladih prostovoljcev niso prezeli! Iz dneva v dan tekmujejo šole na Ločenski cesti, na Grmu, na Laki in Soteski za brigadno prehodno zastavo, vsak dan bere štab brigade pred zborom imena najboljših, najpridnejših.

Delo brigade se že pozna. Z brigadirji je zelo zadovoljno podjetje, kateremu pomagajo pri komunalnih delih, veseli jih je mestni občinski odbor — 160 parov pridnih rok nekaj zaleze! — ponosni pa smo nanjo vsi, ki

Takih članov Fronta in Zveza borcev ne potrebuje ta

Janez Turk iz Dežeče vasi pri Žužemberku je pozimi brez nakazila ali vednosti Gozdne uprave posekal v državnem gozdu pet mladih hrastov v skupni izmeri 1,37 kub. metra. Zaradi tatvine lesa in prekrška gozdnega reda se je pred dnevi moral zagovarjati pred sodniki okrajnega sodišča v Novem me-

stu. Dejanje je delno priznal, povedal pa je tudi, da ima sam dve gozdni parceli. Svoje dejanje pa je hotel opravičevati s tem, da je član raznih množičnih organizacij, da ima značko Zveze borcev, da je bil nekaj dni v partizanih, nato pa je bil nekaj dni v internaciji, zaradi česar ga — po njegovem pokvarjenem mnenju seveda — sodišče niti ne bi smelo soditi. Navzlic takemu njegovemu pojmovanju »imunitete« pa mu je senat okrajnega sodišča prisodil 3 mesece zapora, 2000 din globe in na plačilo ukradenega lesa v znesku 5450 din, katere mora povrniti Gozdni upravi v Soteski.

Ko je bil Janez Turk po vseh postopkih pravično obsojen za svoj prestop naših zakonov, pa je pred sodniki pokazal svoj pravi obraz. Užaljeno je izvelkel iz notranjega žepa suknje članske izkaznice Zveze borcev in Osvobodilne fronte zase in za člane družine ter izjavil, »da odslej ne bodo člani nobene množične organizacije več!«

Članstvo v naših političnih in ostalih organizacijah nikdar in nikoli ne bo nikogar varovalo pred posledicami nespoštovanja naših zakonov. Nasprotno — organizacije OF, Zveze borcev in druge morajo same počistiti svoje vrste vseh nepoštenih ljudi! Zato upamo, da bo osnovna frontna organizacija OF in Zveze borcev, kate član je bil doslej Janez Turk, storila potrebne ukrepe; Janez Turk je sicer »izstopil« iz OF in Zveze borcev na sodišču pred sodniki, ker je bil užaljen zaradi obsodbe. Turka pa je treba izključiti na javnem seštanku Fronte in Zveze borcev, ker ni vreden, da bi bil član naših naprednih političnih in borbenih organizacij!

VROČINA TRAJA DALJE TUDI DRUGOD PO SVETU

V Bazlu v Švici je toplomer preteklo soboto kazal 40 stopinj v senci. Nad 40 stopinj je ta dan narasla vročina tudi v Turinu (Italija). V raznih krajih Italije so zaradi vročine nastali številni požari. V Salermu je divjala huda nevihta, ki je zahtevala tudi nekaj človeških žrtev in povzročila veliko škodo.

V noči od 3. na 4. julij se je po silni vročini v Angliji naglo ohladilo. Toplomer je naslednji dan padel za 24 stopinj.

V Belgiji je silna nevihta z viharjem porušila šolo in samostan. S Holandske poročajo o mnogih požarih.

Silna vročina v Ameriki je v nekaj dneh zahtevala 16 človeških žrtev. 2400 delavcev v tovarnah avtomobilov je stavkalo, ker niso vzdržali v tovarni, ki ni imela potrebnih naprav za zračenje.

Na Dunaju je v treh dneh umrlo 25 oseb zaradi velike vročine. V Genovi v Italiji so preteklo soboto odpeljali v bolnišnico zaradi sončarice 20 oseb.

Obnova Novega mesta terja tudi žulje — pomoč je takoj na mestu

mitaja KPS Miha Počvrina, nakar je brigada sekretarja prebrala brigadni odlok št. 2, s katerim je bila proglasena za najboljšo četo v I. dekadi 3. četa pod vodstvom Anice Likar, za najboljša brigadirja I. dekade pa sta bila imenovana Andrej Agnić in Slavica Valant, dolgo vrsta brigadirjev in brigadirjev pa je bila pohvaljenih.

V prijetni zabavi in plesu je nato potekel večer, na katerem so mladi Tomšičevci ob zaključku uradnega dela proslavili kar naravnost povedali okrajnemu komiteju mladine; pripravite nam nove diplome, borili se bomo za novo priznanje naše udarne brigade!

Uredja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25, telefon št. 127 — Poštni predal 33 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90822-1 — Četrletna naročnina 100 din, polletna 200 din, celoletna 400 din — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

Ob Dnevu vsajše slovenskega naroda, s'obolu naše ljubezni do svobode in neodvisnosti, čestita vsem udel. žencem narodnoosvobodilne borbe, aktivistom OF in vsem delovnim ljudem Slovenije

Okrajni ljudski odbor Novo mesto

Naj živijo iniciatorji in borci NOV!

ne, da bi Vam kakorkoli jemal dobro ime. Pri celi stvari je šlo zato, da se nekatere stvari razčistijo. Revizor, kot veste, je zbral vse ostanke svoje latinščine in jih izpopolnil z besednjakom, torej zadostno dokaz, da je skušal na vsak način varovati Vaše dobro ime pred vsemi. Tudi s kaplanom Kristanom ni o teh stvareh ničesar podrobnejšega govoril. Nismo imeli in nimamo povoda, da bi kakor koli rušili upravičeno zaupanje, ki ga imajo ljudje do Vas, in tega tudi v nobenem slučaju ne bomo storili.

Ker je torej revizor Tirš ugotovil goljufije župnika Vovkova in ko je že bilo treba te grehe napisati v revizijsko poročilo, jo moral lumparijo prečistitega gospoda napisati v — latinščini, tako da jih pobožni verniki in odborniki posojilnice ne bi razumeli, če bi poročilo komu prišlo v roke... Mar si lahko predstavljamo še večjo hinavščino?

MOJZESOV »NE KRADI!« ZA DEKANA GNIDOVCA NI VELJAL
V Žužemberku je leta 1927 revizor Zadrudne zveze Fran Rakovič pregledoval poslovanje Hranilnice in posojilnice. Zaradi poverbe župnika B a j c a je predlagal Zvezi disciplinsko preiskavo. V svojem pismu z dne 9. marca 1927 je pisal Zvezi med ostalimi tudi tole:

Dovoljujem si podati nekaj pojasnil glede svojega postopanja pri revizijah vobče: dne

19. I. 1924 sem dobil od ravnatelja naročilo, da se imajo »nedostatk« povedati gospodom med štirimi očmi, v sejah pa naj se vodstvo (torej župniki, kaplani) vedno pohvali. Izvrševal sem to naročilo kljub temu, da sem močno podvomil, da bi bilo tako prav. Kjer pa sem odkril večje grehe, sem pa moral biti tudi hud boj med svojo vestjo in pokorščino. Ker mi je bilo v takih slučajih popolnoma nemogoče se hvaliti, sem bil vesel, če se vabilu k seji ni nihče odzval, ali če se seja sploh ni sklicala. Tudi v tem slučaju sem imel pred očmi naročilo glede postopanja. Videl sem tudi, da bi nasprotnik, čim bi se zvedelo za župnikove grehe, obmetali z blatom ves duhovniški stan, na drugi strani pa so bili tukaj odborniki, ki so slepo verovali in neomajno zaupali v poštenost svojega načelnika (župnika), pa se bodo morali zaradi te zaupnosti bridko pokoriti.

Gospod župnik se je do skrajnosti branil sklicati sejo, grozil je s samomorom. V prečuti noči, ko sem samo bilanciral, kaj bi bilo boljše in kaj slabše, je končno zmagal mnenje, da se bo lažje poravnala materiana škoda, kakor pa moralna, ki bi jo trpel ves duhovniški stan.

Župnik Bajc se po preiskavi revizorja seveda ni »umoril« kot je to gro-

zil med preiskavo, niti se ni kasneje spametoval, temveč je še kradel zadržno premoženje. Bil pa je le eden izmed mnogih, ki so žrli pri koritu slovenskega zadružništva a na račun delovnega kmeta, ki je vse preveč verjel prečistitim gospodom v črnih oblekah.

Pismo revizorja Herakoviča o župniku Bajcu je ohranjeno v arhivih Zadrudne zveze. Ohranjeno pa je v Ljubljani tudi drugo pismo tega revizorja iz leta 1927, v katerem je poročal Zvezi o dekanu Gnidoviču:

»Sedaj pa drug slučaj (Žužemberk). Iz revizijskih poročil je Zvezi znano, kakšno je bilo delovanje dekana Gnidovca. Težki stotisočaki (torej samo pri eni mali podeželski postojanki!) so se odtegovali svojemu namenu, da pa bi za to nihče ne vedel, so se dajale v bilance fingirane terjatve, izkazovala se je manjša vstota hranilnih vlog, kot je v resnici znašala itd...«

Kako pa je bilo v Žužemberku? Ko sem ugotovil v blagajni primanjkljaj čez din 8.000,—, ni smatral to g. dekan za nič posebnega, češ, bomo pa dali ta znesek med »prehodne«. Ko sem odkrival razne mahinacije, ki naj bi zakrivilo pasivnost zadruge, zopet nič hudega, češ, saj imamo rezerve v delnicah, sicer pa se bo dalo to z vsakoletnim čistim dobičkom pokriti. Ko sem zahteval sejo, je izjavil g. dekan,

da ni potrebna, pa tudi ni mogoče odbornikom skupaj dobiti. Kako prav sem imel, ko sem dvomil o tem, da se bo predložila obšernemu zboru pravilna bilanca, je pokazal pozneje občini zbor, kateremu se je klub revizijskim odredbam predložil razunski zaključek s fingiranimi terjatvami.

Človek bi pričakoval, da bo poštenjak, ki je padel, svoj padec odkrito priznal, ga obžaloval in rade volje prejel zaslužen kaznen in opravičil naloženo pokoro. Toda ne! Proti revizorju, ki je storil le svojo dolžnost, da je napake odkril, postopal pa proti krivcu tako prizanesljivo, kakor je le mogel, je bilo treba naperiti top največjega kalibra.

Med Zvezinim uradnimstvom je znan izrek g. Legata, da se ga (dekana Gnidovca) je treba bolj bati kot samega hudiča, jaz se ga pa ne bojim tako. Če me top podere, bom padel v zavesti, da sem branil poštenje.« (»Nova zadruga«, 1946, št. 37).

Borbenemu dekanu Gnidovcu seveda niso bile vse ugotovitve Zvezinega revizorja. Napel je vse sile, da je ostala goljufija iz leta 1927 prikrita, goljufal je bogudvano naprej. Saj so goljufali tudi skoraj vsi drugi njegovi sobratje — čemu ne bi smel še on, žužemberški dekan in vladar suhokrajnjinskih duš in denarnic? Kradel je dekan Alojz Kurent v

Leskovcu pri Krškem, ki se je 22. junija 1936 sam obtožil vodstvu Zadrudne zveze, da je poneveril 100.000 dinarjev. Ljudsko zaupanje je zlorabljal kaplan Janez Raztresen na Krki, ki je oktobra 1922 vzel od neke matere 4000 dinarjev, ki jih je reva namenila svojemu sinu orožniku, kaplan pa jih je vzel zase. Ko je orožnik Novak leta 1931 grozil kaplanu Raztresenu s tožbo, je ravnatelj Zadrudne zveze kaplan (!) Gabrovšek »zalozil« (to je ukradel iz Zvezinega premoženja) 4226 din in jih vložil v hranilno knjižico Novaka. Na debelejo je goljufal in kradel ljudstvu in cerkvi denar in premoženje župnik Oblak na Bledu, ki je samo od leta 1930 do 1932 oškodoval zadrugo za 32.000 din cerkev za 19.000 din, pri hranilnih vlogah pa je nakradel nad 24.000 din. Goljufal je v obrestih in dajal vlagateljem nižje odstopke.

Kradli so na veliko in malo zapravljajo; premalo imamo prostora, da bi jih vse opisali. Zgodovina klerikalnega zadružništva je polna takih umazanij, v cerkvene plašče skrivnih lopovov, ki so imeli polna usta »ljubezni« do »subgega, trpetnega slovenskega naroda«, v resnici pa so mu pili srčno kri in ga spravljali na beraško palico. Pri vsem tem pa je najbolj značilna bridka ugotovitev, da je te ljudi ščitila v stari Jugoslaviji tako državna kot cerkvena oblast. Niti enega primera ne poznamo, da bi bil kdorkoli od teh gospodov za svoje zločine proti ljudskemu premoženju kaznovan ali pa da bi bil moral zanje javno odgovarjati.

Nekaj komentarja k »Črnomaliskemu odgovoru«

Ne morem si predstavljati vseh onih občutkov samozadovoljnosti, ki morajo presinjati slehernega človeka ob ugotovitvi, da je stoođotnostno opravil svojo dolžnost. Te misli so mi šinile v glavo ob branju stavka v članku z naslovom »Črnomaliski odgovor« (Dol. list, št. 27), da so vsi profesorji na gimnaziji stoođotnostno izvršili svojo dolžnost, kar da je ugotovila inspekcija. Pisca navedenega članka prepustim, da še nadalje živi v domnevi, ampak v prepričanju, da je res tako, javnosti sami pa prepustim presojo.

»Ne samo kar veleva mu stan, kar more, to mož je storila dolžna.« je nekdo zapel gorški pevec in te njegove besede veljajo še danes. In nobena, še tako temeljita inspekcija ne more v nekoliko dneh pregledati, ugotoviti in izreči oceno stoođotnosti, dokler ni točno in natančno premetrala tudi izvensolsko (kar mora) delo prosvetnega delavca, kar je nemogoče v nekoliko dneh, mogoče in izvedljivo pa je izmeniti, ki stalno zasleduje razvoj dela v in izven šole.

Ne bom se spuščal v podrobnejšo definicijo pojma izvensolsko delo, ker se mi zopet vsiljuje prej citirana pesnikova misel.

Pa k dejstvu! Pisec članka ugotavlja, da oddelek za prosveto pri OLO Črnomelj ni bil poslan okrožnice in zadevi proslave 60-letnice rojstva maršala Tita. In ni poslan, ne samo žalostno, ampak celo poniževalno in sramotljivo bi bilo za prosvetne delavce, če bi jih bilo treba pisмено opozarjati na tako važno obljubo. (V oklepaju naj povem, da je približno iste misli izrazil na uradni konferenci neka stanovska tovarišica. Ali je pisec morala predložiti njeno besedilo? Ali se mu zdi njene besede manj važne, ker je ona izmed mlajših, da zopet čuti potrebo iznašati to listino sramoto v časopisju?) Toda dalje! V petek 23. maja so šli dijaki s svojimi profesorji na izlet. V soboto 24. maja je bilo pouka prosto, ker je bil »direktorjev dan«. Kdo je odredil, da sme razen učiteljske dovoliti dan pouka prost kot »direktorjev dan«? Kolikor mi je znano tega ni odredil niti OLO niti Svet za prosveto in kulturo LRS. Je to mar tradicija iz predvojnega doba? Ali bi mogoče želele uvajati na naše gimnazije razne tradicije predvojnega doba? Ne bo šlo! Torej: za pouka prost dan ni bil »direktorjev dan« ni bilo treba nikakršnega obvestila, niti

okrožnice, ker je to nekakšna tradicija, na drugi strani pa se sploh nad tem, da ni šola prejela nobene okrožnice v zadevi proslave 60-letnice rojstva maršala Tita. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da je gimnazijska mladina imela ob tej priliki proslavo. S pripravami za proslavo pa so pričeli šele tedaj, ko je bil ravnatelj na to opozorjen.

V petek 23. maja so šli dijaki na izlet. V soboto 24. maja je bilo pouka prosto »direktorjev dan«, v nedeljo pa sploh ni pouka. Vsem, ki se količkaj zanimajo in spoznavajo v šolskih zadevah, prepustim presojo, kako vplivajo na potek učenja trije zaporedni pouka prosti dnevi, posebno še pred zaključkom šolskega leta!

»Svoje poklicno delo so izvršili stoođotnostno.« Želim dokazati, da trditve ne odgovarjajo dejstvu. To želim iz tega razloga, da bi se ta »stoođotnost« nikakor ne ponovila v prihodnjem šolskem letu! Moram priložiti in to približaj z veseljem, da uspeh na naši gimnaziji iz leta v leto raste, kar je prav gotovo uspeh prizadevanja celotnega profesorskega zbora, vendar pa smo še precej daleč od onega cilja, ki ga hočemo in tudi moramo doseči. Letošnje številke o uspehih ob zaključku šolskega leta so navzlic dvigu še precej odmaknjene od onih števil, ki jih želimo videti. Razpon odstotka uspehov v 5. in 6. razredu, ki znaša kar 48 %, prav vidno pobija trditve o stoođotnem izvršenem poklicnem delu. V 5. razredu je od 26 dijakov izdelalo 23 dijakov in je samo eden imel slabšo oceno. Porazen pa je uspeh v 6. razredu, ki ga je od 25 dijakov izdelalo samo 12, ostali pa imajo po eno, tri, štiri in celo pet slabih ocen. To so sicer suhe številke, ki pa tudi marsikaj povedo in kažejo.

Toda pustimo številke našim statističarjem in se vsaj nekoliko poglobimo v vsebino pouka nekaterih predmetov. Navedel bom nekaj citatov iz slovenskih šolskih nalog naših visješolcev, iz katerih prav jasno izstopa miselnost našega visješolca Poudarjama, da navedenih citatov nisem odtrgal od celote, ampak sem skušal izpisati samo one stavke, ki vsebujejo celotno misel naloge. Preberimo nekaj misli: v nalogi z naslovom: »Kako se odzivamo kulturnim zahtevam domače pokrajine« in v nalogi »Človek in svete pisarje« K. naslednje:

»Preživeli smo tudi tisti povojni čas, ki nam je z najrazličnejšimi frazami krogil življenje, ko smo videli pred seboj samo kramp in lopato, tako v vsakdanjem življenju, kot v literaturi.«

»Lati dijaki: Človeško življenje je največja komedija, ko se narava igra s človeškim razumom.«

In zopet isti: »Danes si, jutri te ni več. Zato je brezpomembno vsako raziskavanje človeških misli, njegovega odnosa do življenja in bi to doseglo svoj pravi pomen šele takrat, ko bi znanost ugotovila človeku kot osebi, tra obstoja.«

Dijakinja St. piše: »Nad vsem je občutek neke začasnosti. Danes ali jutri bo vse drugače, potem pa imej še veselje in smisel za smotno delo.«

Ista nam zopet pove: »Sreča, da je tako (enemu prijatelju, drugemu neznanu) in da se ljudje vedno z nečim spominjajo.«

Dijakinja K. pravi: »Zdi se mi, da gledamo skozi zamreženo okno v svet. V nas je premalo življenjske sile, premalo smelosti.«

Odveč se mi zdi vsak komentar k mislim, ki so jih dijaki izrekli v svojih nalozah. Kje je vpliv vzgojiteljev? Kake da v gornjih primerih marsikaj samo v dobrih ocenah teh nalog.

Dalje! Ali se pisec članka spominja, da je neki član profesorskega zbora na rodiljskem sestanku namesto da bi dvigal voljo do učenja pri dijakih-slabih, to voljo na sestanku navzočih staršev pobihal z besedami: »Napravili smo križ čez naloge. Ali so naši tovariši zaveda, kako dalekosežne posledice imajo te, večših tudi nepremišljeno izrečene besede, ne samo na starše in otroke, ampak tudi na starše vseh dijakov-slabih?«

In kaj naj rečemo o črnomaliskemu profesorju, ki se je na nekem sestanku prosvetnih delavcev ob opozorilu, da je dijak P. napisal nedolžno pismo, ni samo razsrdil, ampak tudi bolnih in močnih fantazij, izrazil dobesedno: »Če se hoče kdo krotovati, naj si prebere njegovo nalogo!« Ali so to besede vzgojitelja? Ali so to besede onega vzgojitelja, ki je izvršil svoje poklicno delo stoođotnostno? Ob branju take naloge hitro in vsiljivo našo mladino ne sme krotovati, ampak prav zaskrbljeno bi se moral vprašati, kje in kaj je vzrok, da ima naš dijak tako bolne in zmedene misli in kaj bi bilo treba ukreniti, da te bolne misli odpravimo.

Ponavljaj, da me je dovedla do pisanja teh vrstic samo trditve o stoođotnosti. Zdi se mi namreč ne samo neprebrano, ampak tudi nepošteno, zaradi o stoođotnem izvršenem delu samega sebe in javnost.

Zluko Tomičič

Pismo iz prelepe Koroške

Naši bralci gotovo že vedo, da gostuje letos prvič tudi slovenska mladina na Koroškem. Ze pet let je naša ljudska oblast povabila v goste otroke iz Koroške — tako slovenske kot avstrijske narodnosti, ki so se ob našem morju nadvse dobro počutili. Tudi naš list je že lansko leto opisal tako gostovanje. Ko so avstrijski krogi na Koroškem videli, da naša oblast nudi enako gostoljubje slovenskim kot avstrijskim otrokom iz Koroške, je letos vodstvo avstrijske socialistične stranke povabilo na Koroško preko 300 slovenskih otrok. In tako je krenila na pot prva večja skupina slovenskih otrok 18. junija na Koroško; nad 80 v Pfeiferhof pri Gradcu ter preko 220 v Sekiro ob Vrbskem jezeru. Od tu se danes oglašamo ter pošiljamo najprej prav lepe pozdrave! Skoro vsa Slovenija je tu zastopana in tudi sončna Bela krajina ter Kočevska ima svoje zastopnike.

Ze sama vojna je bila lepa, saj smo se peljali mimo prelepega Barskega jezera, Beljaka in po severni strani Vrbskega jezera do Krive Vrbe, od koder so nas peljali s parnikom in naš novi dom, ki nosi lep napis: »Sonnenland v Sekiru« (Sončna dežela). In to tudi v resnici je. Otroci so se kmalu živeli v novo okolje, uprava Doma je nadvse ljubezna in ustrežljiva ter nam nudi vso oskrbo kot ostalo. Dnevni red je naš, kakor je običajen v slovenskih kolonijah in otroci so nad vse dostojni in disciplinirani, da so tuji nadvse pohvalili našo mladino. Z razvito slovensko zastavo se oglašajo vsako jutro pionirska pesem in z njo pozdravljamo našo drago Titovo domovino. Jezero je kmalu sprejelo v objem komaj čakajoča telesa; v čolnu in na igrišču je veselo, povsod odmeva veselo petje ter vriskanje. Tuji in domačini z zanimanjem opazujejo to našo mladost. Pa

tudi z izleti nismo zadnji. Obiskali smo že več slovenskih vasi, jim zapeli naše in njihove pesmi, in se pogovarjali tako z otroci kot odraslimi. Marsikatera solza se utrne Koroščem in nam, orad obstanu, kosec, voznik, še z avtomobilov, oken, hiš nam mahajo, ko se pojavljamo na cesti.

Tudi v naši novi dom v Sekiro prihajajo številni gosti: med prvimi so bili predstavnik Slov. organizacije iz Celovca, nadalje naš konzul tov. Miha Vošnjak, pisatelj Ingolci, minister Zauber, predsednik in tajnik avstrijskega društva prijateljev mladine in naši politični predstavniki iz Slovenije, med njimi tudi okr. sekretar tov. Martin Zugelj iz Novega mesta. Obiskala nas je tudi slov. kmečka žena iz Gur-Sinča ves, ki je ob pogledu na našo rajajočo mladino vzkliznila: »To je naša mlada Jugoslavija!«

In še neko posebnost ima naša slovenska kolonija: Z nami letuje tudi Studentski pevski zbor iz Ljubljane, ki se prav pridno pripravlja na svoje koncerte po Koroškem. Tudi njihova pesem odmeva ob lepem jezeru in se izliva v veličastno pesem o lepi Koroški, o zavednih in odločnih Slovencih o novi borbi za lepše življenje. Da to je naša mlada Jugoslavija!

Prav lepo je sodelovanje obeh kolektivov, ki se vračata in s svojim delom izpopolnjujeta. Tov. dirigent Gorbec vneto pili svoj zbor, a našega pionirskega pa njihov pevec tov. Tom Ljubič. Tudi drugače se vneto pripravljamo, ker bomo v prihodnjih dneh predstavitelji skozi Celovec na Gosposveto k Sv. Rupertu pod Velikovec, v naš Rož, da z našo pesmijo in besedo vlijemo Koroščem poguma in volje.

Iskrene, tople pozdrave s prelepe Koroške dragi Dolenjski!

Marijan Tratar

DELOVNI KOLEKTIV

Gozdnega gospodarstva

Novo mesto čestita vsem delovnim kolektivom Dolenjske ob 22. juliju — Dnevu vstaje slovenskega naroda!

Članov Zveze Borcev v Beli krajini čestita k prazniku vstaje slovenskega naroda

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV ČRNOMELJ

Izpred sodišča

Dobra zaveznika v nezgodi sta bila Reška Rudičar in Ivan Gričar, oha nekdanja uslužbenca oziroma poselovodje KZ Sentjerneja. Ko je Rudičarjeva lani v juniju prodajala posle Gričarju, se je pri popisu blaga izkazal primanjkljaj 54.000 din. Raje kot da bi ponovno napravila popis, sta vpisala izmišljeno količino blaga za vrednost manjkačnega zneska. Za vsak primer, če bi se tudi pri poznejšem popisu izkazal manjkaj, pa je Rudičarjeva izročila Gričarju kakšnih 20 metrov blaga za rube in imela za plašč, kar naj bi on založil v trgovino za krite izgube. Gričar je to blago deloma prodal, deloma pa obdržal za sebe. Poleg tega si je vzel brez plačila v zadrugi trgovini raznega tekstila za 12.758 din in 2,10 kg jedilnega olja. Nepojasnjeno je ostalo, kako je Rudičarjeva prišla do tolike količine blaga, posebno še, ko je v nekem privatnem pismu pisala Gričarju, da če ji proče blaga vrniti, naj ji ga vsaj prodaja proti plačilu. Poznejši popis blaga je namreč pokazal, da pri preizkušanju ni bilo vse popisano in je zaradi tega nastala razlika.

letu, plačati pa mora vse stroške postopka in 1000 din povprečnine.

»Ta zelenilo so je spravili za zapake. Brigita Godec, preužitkarica iz Ambrusa, je bila večših trgovka na Starih lagah. Najbrž ji trgovska žilica še sedaj ni dala miru in je večših kakšno stvar kje kupila in spet prodala. Zelo rada je kupovala sta zelenilo je amerišanske dolarje in jih seveda tudi prodajala nekje v Ljubljani. Tako je kupila od Franca Novaka iz Prizme vsaj 8 dolarjev, od Franciške Sinkovec iz Brezovega dola 2 dolarja, od Ljudmilit Perko eden ali dva dolarja in od Alojzije Znidaršič iz Ambrusa 15 dolarjev. Plačila je najbrž po ponudbi in povprečevanju; od 300 do 500 din, po koliko in komu jih je prodala, pa niti sama baje ne ve, saj tako je zatrdjevala na sodišču. Ko se je mudila na trgu v Ljubljani, so hodile nepoznane ženske okoli nje in povprečevale: »Imate kaj ta zelenilo« in tako je prišlo do kupelje. Sicer pa jih je kupovala menda kar tako iz gole usluge in iz nevednosti. Prav tako so njej prodali dolarje navedeni samo zato, ker »niso poznali« predpisov o prodaji in nakupu tuje valute.

Godecva je bila obsojena na šest mesecev zapora, Franca Nova na en mesec zapora, pogojno za dve leti, Alojzija Znidaršič na dva meseca zapora, pogojno za dve leti, Franciška Sinkovec na 10 dni zapora, pogojno 2 leti, in Ljudmilita Perko na 20 dni zapora, pogojno za dve leti. Vsi skupno plačajo stroške postopka in razen Znidaršičeve se vsak 300 din povprečnine.

Utrinki iz Sentjerneja

Češnjev sejem v Brusnicah je odlično uspel. Naj je dolina izredno bogata na češnjeh nasadih. Vendar pa se zelo bojim za nadaljnji obstoj tega plemenitega sadu, ki že sedaj vsako leto trpi zaradi ličinke češnjeve muhe, ki se je zelo razrasla. Treba je misliti na sredstva za zatiranje tega škodljivca, ki uničuje sad, ko je šele napol zravel. Potrebno bo zimske in pomladanske skropitvenje češnjehvih dreves. Škoda bi bilo lepih sadovnjakov, prvega sadu in prvega zaslužka.

njevice, člani LM in gasilce. — Bil je lep dan in ljudje so bili veseli.

29. junija je bila v Dobravi ob Krki sektorska prireditve gasilcev, pri kateri je sodelovalo 11 gasilskih čet: iz Dobrave, Grmovij, Zbur, Sentjerneja, Ostroga, Orehove, Maharoveca, Dol, in Gor. Stare vasi, Vrhopolja in Mokrega polja. Točno ob 15 uri je siredna dala znak za začetek vaje, ki je imela namen pogostiti požar na namišljeni stavbi. Čete so stopile v akcijo v presledkih 2 do 3 minut. Vajo, ki je vestransko uspeša in jo

je gledalo preko tisoč ljudi, sta vodila sektorski poveljniki tov. Jože Kuhar in njegov pomočnik Polde Švalj.

V Gradščini se pripravljajo na preureditev bivšega KLO, kjer bodo začasno namestili šolo, kamor bodo prihajali otroci iz Gradščice, Maharoveca, Gmajnice, Polhovca in Dol. Mokrega polja. To je zelo potrebno, saj je 4 km dolga pot od Sentjerneja zlasti za male otroke pozimi, ko jim brite nasproti savska burja, zelo neprijetna. S tem trpi tudi šolski pouk. Otroci iz Cadrpa za bi obiskovali šolo v Beli cerkvi.

Tudi v Sentjerneju bodo delno preuredili šolsko stavbo bo nižje gimnazije, šol na trgu in na občni pa bodo prečistili znotraj in znanj.

Pohvaliti moramo delavnost KZ v Vrhopolju, ki jo vodi poslovodja Jernej Bratkovič, kateremu z razumevanjem pomaga predsednik Hudoklin. Najeli so 200 tisoč dinarjev posojila in pričeli z elektrifikacijo. Na dan vstaje 22. julija bo privrlo zasvetila luč. Čestitamo!

Marsikdo še ne ve, da imamo iz Novega mesta preko Sentjerneja, Kostanjevice in Brezice imenitno zvezo v Zagreb. Zjutraj nas popelje avtobus iz Novega mesta, popoldne ob 16,30 uri pa iz Langovega jezera v Zagreb nazaj proti Novemu mestu. Ljubizniv spovednik in sofer radevolje dajeja potrebne informacije tudi glede skupinskih voženj, vozniš oiajstav itd.

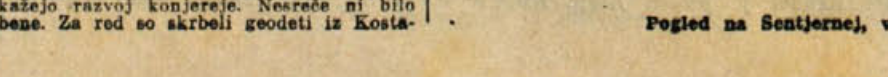

Sentjernej — odhod avtobusa za Brežice

Navzile raznim oviram so uspehi na osnovni oli in nižji gimnaziji v Sentjerneju zadovoljivi. III. razred gimnazije je bil najboljši znak, da se dijaki vedno bolj zavedajo pomena, tudi podedeljskih gimnazij. Predavateljski kader je bil prav dober. Med šolskim letom smo večkrat pisali tudi izvensolskem delu učitelstva, ki je organiziralo kar štiri razstave, in sicer: kmetijsko-Sentjerneje v jeseni, razstavo izdelkov gospodinjstva in šole učencev v gospodarstvu ter šolsko razstavo ob koncu šolskega leta. Večina učitelstva in vodstvo se je zavedalo tudi dolžnosti za delo izven šole. Trije člani učiteljskega zbora so prešli nagrade, ki jih je podelil predsednik okraja.

Gimnazija, ki je štela letos 170 dijakov, jih bo imela v prihodnjem šolskem letu še okrog 100. V četrti razred se je vpisalo 20 dijakov, med njimi šest iz Kostanjevic. V prvi razred osnovne šole pa je zavedalo vpisanih 78 učencev, med njimi kar 6 novorojenčkov. Upam, da se ne bodo prevzeli, če jih navedem: Jože in Jozefa Buar iz Radrzege, Jozefa in Ana Škedenj iz Dol. Brezice, Jože in Alojziji Duh iz Ledee vasi, Peter in Lojze Gorenc iz Vrha, Jože in Ciril Klemenčič iz Dravskovec, misli tudi Metod Lampe iz Sentjerneja. Srečna domovina — ne boj se!

Martin Marinč

Pogled na Sentjernej, v ospredju del hipodroma

Igralska družina SKUD »Brata Pirkoviča« je gostovala v Kostanjevici z igro »Pegica, srček moj, ki jo je današnjim razmeram primerno prikrojila tov. Vlasta Tavčarjeva, kulise pa nastikala tov. Vlasta Schoepplva. To je zgodba delavskega dekleta, ki zaida med aristokratske sorodnike, polna razide in šaljivih zadev. Glavno vlogo Margarete ali Peg je igrala Minka Jerelotova, njeno teto Vlasta Tavčarjeva, bratranca Slavka Hudoklin, sestrično Anica Čehova, mistra Brenta Radko Jerelc in lorda Dodo Majzelj. Vsi so svoje vloge odlično odigrali. Manjši vlogi sta imela tudi Martina Jerelc in Peter Durjava. Tudi jaz, ki to pišem, sem kar dobro igral, svoje vloge pa — nisem znal. Pri tej igri sodeluje na odru tudi pes, prvič, prvi pes. Ta nam je sprva zelo nagajal; ni hotel na oder, čeprav smo mu obljubljali kosti in meso, ga vabili, se mu sladko namihali, ga ščepali, vse zaman — uporno je vztrajal na svojem mestu in gledal, so videli del vrvice, za katero ga je držala Pegica. Ko smo lani igrali to igro v Sentjerneju z drugim psmom, nam je nekega večera usel tik pred začetkom predstave iz garderobe na nasikata tov. Vlasta Schoepplva. K sreči je nekdo vedel kam zahajata. Glede dalec niso vedeli za vzrok eno in polurne zamude. To in še marsikaj se dogaja za kulisami.

IZ NAŠIH KRAJEV

V šentruperski občini so lepi pogoji za razvoj zadružništva

V primerjavi z nekaterimi kmetijskimi zadružnicami je šentruperska dosegla že nekaj dobrih uspehov. Lani je imela nad 700.000 din čistega dobička, od katerega so na običajni zboru določili 50% za nakup poljedeljskih strojev za ureditev mlekarne in popravilo zadružniških stavb. V načrtu imajo tudi postavitev javne tehnične Zadržne šole za 600 članov, sedaj pa se bo v njej družila še Zadržna Slovenska vas. Na letnem običajni zboru so sklenili osnovati več posepevalnih odsekov, vendar dejansko delata samo lesni in trgovinski odsek, torej v glavnem še vedno samo lov za dobičkom. Nekoliki giblje v zadnjem času strojni odsek, ki ima sedaj poleg različnih strojev še motilnico in krošno žago. Hranilni in gradbeni odsek samo zbirarila, poleg teh pa bi bila nujno potrebna še sadjarski in vinogradniški odsek.

Nazivlje dokaj lepemu šestemu dobičku pa zadružnici ne nimajo veliko koristi od zadržne. Ta bi morala stremeti predvsem za udeleževanjem v takih gospodarskih panogah, od katerih bi zadružnici in splošno največ koristili. To so predvsem živinorejski, strojni, hranilni, obrtno-uslužnostni odsek, dalje odkup vseh poljskih viškov od zadržnikov po najvišji ceni in dobava povsem čistega s popustom za člane in pod. V mladi meri je sicer zadržna to že nudila, toda vsega mnogo premalo in bi se s pravilnim usmerjenjem dela zadržne dalo napraviti veliko več.

Tako delovne mladine kot je šentruperska, ne bi smelo manjkati v upravnem odboru zadržne. S svojo revolucionarno prednostjo bi mladina lahko veliko pomagala zadržnici. Vsega mnogo premalo in bi se s pravilnim usmerjenjem dela zadržne dalo napraviti veliko več.

Tako delovne mladine kot je šentruperska, ne bi smelo manjkati v upravnem odboru zadržne. S svojo revolucionarno prednostjo bi mladina lahko veliko pomagala zadržnici. Vsega mnogo premalo in bi se s pravilnim usmerjenjem dela zadržne dalo napraviti veliko več.

Z. A.

Črešnjevec

Vaški odbor Občine Črešnjevec še vedno ne kaže nobenega znaka življenja, na Črešnjevecu in Krivcem vrhu pa sta frontni organizaciji oziroma članarina je plačana in odvedena in tudi nekaj novih članov je bilo sprejetih. Tako kot na Cerovcu in Krivcem vrhu je možno spraviti k življenju tudi frontno organizacijo v Črešnjevcu samo, če bi se odbor malo potrudil. Nazivlje obljubam, da se dosedaj odbor še ni izkazal pri delu.

Po dveh letih je bil 4. julija spet sklican mladinski sestanek, ki pa ni uspel. Verjetno se sekretar ni dovolj pobudil za udeležbo. Čas bi bil, da bi se ostale organizacije pobudile za mladino in ji pomagale postaviti mladinsko organizacijo. Mladina želi izboljšati kulturno življenje in razvedrila, mi stanovalci pa smo dolžni, da ji pri tem pomagamo. Samo govoriti o pomoči mladini in o njeni vzgoji je premalo! Treba je, da se te naloge lotimo čimprej z vso resnostjo. V prvi vrsti je to dolžnost partijske organizacije.

Odkar imamo občinski ljudski odbor, se že čuti večja skrb za šolo. Proj smo včasih imeli s KLO trde borbe za drva in denar za razne izdatke, sedaj pa je za to potrebe veliko več razumevanja in seveda tudi sredstev. Tako imamo že sedaj drva za prihodnje zimo pripravljena, pred šolo in plačana. To je prvič po petih letih, da imamo drva za zimo pravočasno preskrbljena.

Šola bi tudi nujno potrebovala prostor za talovadišče, katero mladina močno pogreša in mora hoditi na talovadišče ali v Sotli ali Metliko. Ždi se nam zelo umestno predlog, (ki bi za to treba uresničiti), da bi v lastnikom zemljišča poleg šole, (ki ima imo-kradne povedane zemlje, več kot dovolj), zametali to za zemljo splošnega ljudskega premoženja na drugem kraju, ki je po kvadratu veliko boljše od iste pri šoli. Upamo, da se bo občinski ljudski odbor prav tako zavezal za uresničitev tega predloga in omogočil našim pionirjem, da pridejo do primerne talovadišča.

K. J.

Veliki Gaber

Občinski ljudski odbor je dobro zastavil delo. Izvoljen so potrebni sveti, a pomočniki katerih je za končan popis zemljišč. Prostor, kjer se sedaj nahaja pisarna občinskega odbora, pa nikakor ne odgovarja potrebam. Sicer so za predvideni drugi, toda pri teh ni sporazuma med kmetijsko delovno zadržno in občinskimi ljudskimi odbori. Mislimo, da bi se dalo z malo več obojestranskega razumevanja to vprašanje z lahkoto rešiti.

Kulturno prosvetno društvo »Matija Gubec« je v pretekli sezoni priredilo vrsto iger in kulturnih priredil. Posebno aktivna je mladina. Nekateri prosvetni delavci pa bi lahko več pomagali pri tem delu. Velika

OKRAJNO ODBOR ZVEZE BORCEV V NOVEM MESTU

Pred 11 leti smo se odzvali pozivu CK KPJ in se začeli z orožjem upirati fašističnim zatiranjem. Zato gradimo svobodni in srečni lepšo bodočnost našim otrokom! — Novih zmag in delovnih uspehov želijo ob Dnevu vstaje svojim članom in organizacijam

Gibanje prebivalstva

Okraj Črnomelj

V mesecu maju se je rodilo v okraju 35 otrok (15 dečkov in 17 deklic). Umrlo je 19 oseb, od teh 8 moških in 11 žensk, porok 8. je bilo 33.

Umrli so: Pašič Marija, kmetovalka iz Štrkeljeve, stara 72 let. Pezdire Marija, otrok kmetovalca iz Gribelj star 7 mesecev. Biček Franc, kmetovalec iz Semča, star 77 let. Endoč roj. Pavlakovič Marija, kmetovalka iz Dragatuša, stara 86 let. Zajc Marija, otrok soferja iz Talčjega vrha, stara 1 uro. Brunskova Alojzija, kmetovalec iz Petrove vasi, star 4 let. Bahor Stefan, kmetovalec iz Dobilj, star 81 let. Rom Jožef, kmetovalec iz Dobic, star 59 let. Zalac Marija, kmetovalec iz Sinjega vrha, star 58 let. Hudorovac Katica, otrok iz Hrasta, stara 2 leti. Stefančič roj. Cvar Rozalija, žena obrtnika iz Vinice, stara 48 let. Guštin Jožef, poljedelec iz Lokvice, star 59 let. Fabjan roj. Grahar, žena babca v poklu iz Metlike, stara 74 let. Tavčar Anton, obrtnik iz Metlike, star 54 let. Ivanetič roj. Matjašič Marija, kmetovalka iz Rosalnice, stara 59 let. Suklje Marija, kmetovalka iz Suhorja, stara 79 let. Radojevič roj. Vrlinič Ana, poljedelka iz Tribun, stara 78 let. Tkalčič Katarina, poljedelka iz Tribun, stara 54 let. Starošnič Stanislav, otrok kmetovalca iz Dobilj, star 4 dni.

Poročili so se:

Plut Anton, posestnik iz Črešnjevca in Ogrin Alojzija, delavka iz Cerovca. Kukar Anton, mizar iz Griblje in Cajnar Stefanija, hči posestnika iz Otoka. Martinc Pavel, sin posestnika iz Ljubljane okolica in Smrkar Justina, hči posestnika iz Nakla. Kralj Karol, sin posestnika iz Rodin in Butala Marija, hči kmetovalca iz Nakla. Zupančič Karol, posestnik iz Črnomelja in Tome Marija, hči kmetovalca iz Gorišč. Solič Jožef, uslužbenec iz Dobilj in Sibe Jožef, uslužbenec iz Ljubljane. Simic Edvard, pleškar iz Ljubljane in Stručelj Ana, hči kmetovalca iz Tušov dola. Stajdohar Anton, uslužbenec iz Obrha in Petrič Amalija, hči po-

Trebelno

30. junija popoldne je nenadoma izbruhnil požar pri posestniku Francu Kotniku, Goreti. Je začelo gospodarsko poslopje. Na pomoč prišli gasilci iz Trebelnega in Sv. Križa. So požar omejili, Kotniku pa je navzelo temo vse požarke. Ograjeno povzročilo domača sedemletna hčerka, ki se je pod kozolec igrala z vžigalicami. Kotnik je bil zavarovan za 200.000 din. Škoda pa je veliko več.

Gornji primer naj bo resen opomin starejšim, naj vendar bolj pazijo na svoje otroke, predvsem pa jim onemogočijo, da pridejo do vžigalici!

Hrastovica

Mladinska organizacija je v zadnjem času pobudila delo. V svoje vrste je sprejela še precej mladinc in mladincev, ki so dosedaj stali ob strani. Nabavili so si nekaj novih knjig, za katere je med mladino vedno veliko zanimanja. Vsi član mladinske organizacije so tudi člani gasilskega društva, vendar starejši gasilci premalo upoštevajo mladino. V upravnem odboru gasilskega društva ni niti enega mladina. Ko je mladina pred kratkim priredila veselico in vrhu nabiranja sredstev za nakup knjig, so ji gasilci z nevoljo posodili mize in steklenice, na koncu pa za obrabo teh predmetov zaračunali 200 din. To najbolj kaže čuden odnos gasilskega društva do mladine, ki je kot rečeno tudi pri gasilskem delu vedno prva.

Vel. Cirk

Kmetijska zadržna na Vel. Cirku je imela vsa leta le majhne uspehe, večkrat pa tudi izgubo. Odkar so zadružniki izmenjali upravni odbor in nastavili v trgovino splošno mesto, pa ima zadržna že lep dobiček. Nazivlje hribovitemu kraju ima prav lep promet. Letos je začel poslovati tudi lesni odsek, pa tudi strojni odsek so dobro razvijali. Poslovodkinja Anica Goljuf, ki je obenem tudi knjigovodkinja, skrbi za trgovino, novi upravni odbor s predsednikom Franjom Ermanom pa se zanima za celotno poslovanje zadržne, zato so tudi uspehi iz dneva v dan vidnejši.

Dol. Nemška vas

40 gospodarstev šteje naša vas. Mimo vasi teče potok Tamnica, vendar vas dosedaj še nima nobenega urejenega perišča, kot ga imajo po drugih krajih, čeprav bi ga tudi mi nujno potrebovali. Prav tako nimamo nikjer urejenega zajemališča. Vodo zajemamo lahko samo na ta način, da zagazajo v vodo, ali pa se pri sklanjanju iz višjega neprimerno sedajo izpostavljaš nevarnosti, da se prekucne v vodo. Za pranje se naše gospodinjice poslužujejo neklih razmetanih kamnov ob vodi, vedno izpostavljene prehladu. Tako »perišče« prav gotovo ni v pomoč naši gospodarsko dokaj močni vasi!

Nujno potrebno je zgraditi perišče in zajemališče. Mislimo, da ni nobenega neprimarnega težava, če se dela poprimemo vsi. Mnogokrat beremo v časopisju, kako si je ta ali ona vas uredila s prostovoljnim delom celo pokrito perišče. In kar morejo drugod, to moremo tudi mi, samo če se dela složno lotimo. Najprej bi se morali pogovoriti glede prostora in načrta, potem pa takoj pričeti z delom. Za arhivno sedaj ni nobenega problema, sedajo delaj in vognaj, pa bi lahko napravili prostovoljno vsak po svoji moči. Mislimo, da ni nikogar, ki ne bi radevolje prispeval za tako koristno stvar, le začeti je treba.

K-e

Beseda, dve o gasilskih Mokronogu in okolice

Najmlajše, a hkrati najdelavnejše je gasilsko društvo pri Sv. Križu. Ustanovljeno je bilo septembra 1949. Za delo društva se zanimajo vsi vaščani, najbolj pa mladina, ki se je skoraj v celoti vključila v društvo. Zelo pozitivno so mladinci, posebno tiste iz vasi Ostrovnik. Med prvimi sta stopili v društvo Francka Borhan in Antica Fric, ki sta tudi še danes navdušeni gasilci.

Ker manjka društvu potrebno orodje in oprema ter orodjarja, so sklenili, da si že letos postavijo gasilski dom, potem pa se bodo posvetili nakupu opreme in gasilskega orodja. Poleg drugega imajo v načrtu motorno brigadno. Za gasilski dom so s prostovoljnim delom napravili že 11.000 komarjev.

OBVESTILA

SPLOŠNI ŽIVINSKI SEJEM
bo v ponedeljek 21. julija 1952 v **VELIKI LOKI** pri Trebelnem
Občinski ljudski odbor
Velika Loka.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 18. do 21. julija: ameriški film »Postaja Union«.
Od 22. do 24. julija: angleški film: »Njlm pripada slava«.
Od 25. do 28. julija: angleški film v barvah »Nebo brez jastrehov«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:
19. in 20. julija: angleški film »Hamlet« (brez tehnik).
23. in 24. julija: italijanski film »Sanje s ceste«.

Oglas

SIVALNI STROJ »Singers«, pogrelnjiv, nov, in stavbeno parcelo v mestu proda Hadl. Novo mesto.

PROJAM skoraj nov otroški globok vozček, sadni mlin na molarni pogon z jermenico, sobna kolesa in letala za grozde mlince, eno jermenico dvodelno, železno, premer 110 cm x 35 cm, kompletno ograjeno za žago venecianko. Na ogled pri Francu Kovačič, mljn v Novem mestu.

UGODNO PROJAM skoraj nov emajliran štedilnik Polzve se na Dobriču št. 7.

LEP ZAŠLUZEK nudimo reanim zastopnikom za »Dolenjski list« v vseh večjih krajih Bele krajine, kočevskega in novomeškega okraja. Več sporočimo ba željo samo resnim interesantom pisмено. — Uprava Dolenjskega lista.

Politika naše Komunistične partije je bila vseskozi patriotska in revolucionarna, zato smo se z zaupanjem oklenili njenega vodstva. Po njeni zaslugi smo zmogali v domovinski vojni proti fašizmu in domačim izdajalcem, pod njenim vodstvom gradimo srečno domovino svobodnih ljudi!

Ob Dnevu vstaje čestitamo ljudstvu Bele krajine in mu želimo novih uspehov pri obnovitvenih delih in izgradnji socializma!

OKRAJNO GRADBENO PODJETJE ČRNO MELJ

Politika naše Komunistične partije je bila vseskozi patriotska in revolucionarna, zato smo se z zaupanjem oklenili njenega vodstva. Po njeni zaslugi smo zmogali v domovinski vojni proti fašizmu in domačim izdajalcem, pod njenim vodstvom gradimo srečno domovino svobodnih ljudi!

Ob Dnevu vstaje čestitamo ljudstvu Bele krajine in mu želimo novih uspehov pri obnovitvenih delih in izgradnji socializma!

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjavili, da potrjana oprema novomeške kavarnice ne dela časti gostinskimi obrotom. Skrajni čas je, da se oprema obnovi in lokal prebravi. Načrt za notranjo ureditev je že napravljen in baje tudi odobren kredit. Ne smemo pozabiti, da je to zaenkrat edina kavarna v Novem mestu in v njo prihajajo tudi tuje, ki upravičeno vihanj nosove, ko vidijo oguljene in zamažene sedee. Zdrženje gostincev je sprejelo tudi sklep o trimesečnem takmovanju v gostinstvu.

Novo mesto

Upravni odbor Zdrženja gostincev v Novem mestu je na svoji seji 8. julija sprejel sklep, da si omenjuje lastno Zbornico. Izvoljen je bil 12-članski iniciativni odbor, ki bo do polne skupščine pripravil vse potrebno za ustanovitve Zbornice Skupščina bo 24. julija t. l. v Novem mestu. Zdrženja ima sedaj že 92 članov, od katerih je 14 državnih gostinskih podjetij, 2 zadružni, kolektivni 3, 31 zakupnih in 42 privatnih; zato smatrajo gostinci, da ima Zbornica pogoje za obstoj in napredek.

Na tej seji so člani upravnega odbora tudi izjav

Pozdravljamo 22. julij – DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA!

Ob Dnevu vstaje želi vsem kmetom zadržnikom in zadržnikom ostalih dejavnosti obilo uspehov pri dvigu kmetijske proizvodnje, zlasti pa pri utrjevanju njihovih zadrug

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA ČRNOMELJ

Okrajna zadržna zveza

KOČEVJE

OKRAJNO
PODJETJE

KREMEN

nudi industriji, obrti in zasebnikom kremenčev pesek vseh vrst in kvaliteti

K Dnevu vstaje
slovenskega naroda
čestita prebivalstvu Črnomlja

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE ČRNOMELJ

Splošno trgovsko podjetje

Črnomelj

Kmetijska šola na Grmu PRI NOVEM MESTU

čestita kot 66-letni pionir naprednega kmetijstva v Sloveniji vsem delovnim kmetom po vsej naši domovini

in prazniku Dneva vstaje

ter vabi kmetijski naraščaj k vpisu v priznano kmetijsko šolo. Strokovno podkovani dvignimo naše kmetijstvo za srečno bodočnost naše socialistične skupnosti!

Partizanskim patroljam želi ob njihovih letošnjih pohodih obilo uspehov in kar največ prisrčnih stikov z zvestim prebivalstvom partizanske Dolenjske

Lesno industrijsko podjetje NOVO MESTO

LESNO

INDUSTRIJSKO PODJETJE

Kočevje

Belokranjska železolivarna

V CRNOMLIJU

nudi široki potrošnji, kmetom, obrtnikom in industriji trgovske in strojne odlitke, odlitke iz aluminija, bron in mečenine. Priporoča se za naročila, ki jih takoj izvrši!

K prazniku vstaje slovenskega naroda čestita vsem delovnim kolektivom Dolenjske

Okrajni sindikalni svet Novo mesto

Ljudski odbor mestne občine Kočevje

želi ob Dnevu vstaje vsem kolektivom in volivcem občine Kočevje novih delovnih uspehov!

Vsem prvoborcem aktivistom in vsemu delovnemu ljudstvu Novega mesta želi ob Dnevu vstaje novih zmag

Mestni komite KPS Novo mesto

Okrajni odbor Osvobodilne fronte v Kočevju

želi ob Dnevu vstaje vsem občinskim in vaškim odborom OF veliko novih uspehov in delovnega poleta!

RUDNIK
RJAVEGA
PREMOGA

KANIŽARICA - ČRNOMELJ

čestita ob Dnevu vstaje vsem delovnim kolektivom!

Okrajna zadržna zveza

NOVO MESTO

TOVARNA SUKNA

Tekstilana

KOČEVJE

22. julij – Dan vstaje
pozdravljajo vsi člani

Kmetijske zadrug v Ribnici

Ob Dnevu vstaje želi novih delovnih zmag vsem delovnim kolektivom v republiki

Lesno industrijsko podjetje

RIBNICA

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

Pozdravljamo Dan vstaje –
praznik revolucije našega
naroda!

Elektro – Ljubljana

DIREKCIJA
LJUBLJANA

Cetomirova ulica 3a

Poštni predal 70

z obrati: Črnomelj, Domžale, Grosuplje, Kranj, Krško, Novo mesto, Vrhnika, Zirovnica, Trafo postaja Črnuče, Elektroinstalcijski servis in Montažna grupa pri direkciji

dobavlja električno energijo, gradi in vzdržuje prenosne in razdelilne naprave, projektira in gradi male električne centrale, instalira in popravlja električne instalacije, stroje in aparate.

Ob Dnevu vstaje čestita vsem borcem in aktivistom NOB ter delovnemu ljudstvu Bele krajine

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR ČRNOMELJ

KRAJEVNA PODJETJA

pozdravljajo praznik vstaje slovenskega naroda

V RIBNICI

na Dolenjskem

Vsem svojim gostom, odjemalcem in obiskovalcem želijo novih uspehov v borbi za dvig življenjskih pogojev delovnega ljudstva

Gostinski obrat s sodavičarstvom – Mesarija – Remont – Krajevni kino